

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakının avtobus
problemini çözmək
niyə mümkün
olmur? - təklif
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 7 dekabr 2023-cü il Cümə axşamı № 220 (8356) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Dünya inflyasiyanın öhdəsindən necə gəldi - aldadıcı dövr, yoxsa....

Avropa və Çin global iqtisadiyyatın başbəlasına çevrilir

yazısı səh.11-də

“Bizim daxili vəziyyətimiz xarici amillərdən asılı deyil” - Azərbaycan Prezidenti

yazısı səh.3-də

ABŞ rəsmisi Bakıya hansı təkliflə gəlib - təhlil

yazısı səh.5-də

Kiyev məğlub olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə

yazısı səh.15-də

İsrail Türkiyədə HƏMAS-a qarşı əməliyyata başlayır? - Ərdoğanın şok xəbərdarlığı...

yazısı səh.4-də

Aİ-nin Bakı Nümayəndəliyindəki bir milyonluq mənimləmənin pərdəarxası - məhkəmə işi

yazısı səh.6-də

Rusiya və İran Qərbbə qarşı birləşdi - antisanksiya sazişi...

yazısı səh.15-də

Fransa “demokratiyası” - azərbaycanlı jurnalistin deportasiyası siyasi sifarişdir, ya....

yazısı səh.8-də

Azərbaycan-İran münasibətləri düzəlir? - rəylər

yazısı səh.3-də

Tərtərdə məktəbdə mənimləmə ilə bağlı cinayət işi başlandı

yazısı səh.6-də

PREZİDENT ƏLİYEV SÜLH SAZİŞİ İLƏ BAĞLI MÜHÜM DETALI AÇIQLADI

“Biz hər iki azlığı sülh müqaviləsində təsbit edəcəyik və ya bunun haqqında, ümumiyyətlə, danışmayacağıq”; Ceyhun Bayramovla Lavrovun Moskva görüşünə Bakıdan baxış...

yazısı səh.9-də

Kəndlilinin suvarma dərdi - ölkənin ərzaq təhlükəsizliyi və...

Azərbaycan böyük çağırışlarla üz-üzə qalıb; sudan səmərəli istifadə və kənd təsərrüfatında smart texnologiyaların tətbiqi çox önəmlidir

yazısı səh.10-də

Ziyafət Əsgərov:
“Xidmət 25 ilə çatanda hərbiçilərin pensiyasına 15 faiz əlavə ediləcək”

yazısı səh.7-də

Rafael Süleymanov:
“İntihar və buna cəhdlərin sayında ciddi artım qeydə alınır”

yazısı səh.2-də

Mikayıl Cabbarov:
“Birləşmiş Krallıq Azərbaycana ən çox investisiya yatıran ölkədir”

yazısı səh.2-də

Hüseyn Axundova ömürlük həbs verildi

Ermənistanda əsir saxlanılan Azərbaycan Ordusunun hərbcisi Hüseyn Axundova ömürlük həbs cəzası verilib.

Zəngəzur mis-molibden zavodunda mühafizəçini qətlə yetirməkdə təqsirləndirilən və 20 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilən hərbcisi Hüseyn Axundovun cəzası ağırlaşdırılaraq ömürlük həbslə əvəz edilib.

Ermənistanın Apelyasiya Cinayət Məhkəməsi bununla bağlı mühafizəçi Ayrapet Meliksetyanın hüquqi varislərinin şikayətini təmin edib.

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin aprelində Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şahbuz rayonunun Ermənistanla sərhədboyu ərazisində əlverişsiz hava şəraitində məhdud görmə səbəbindən Azərbaycan Ordusunun itkin düşmüş əsgərləri - 2004-cü il təvəllüdlü Bəbirov Aqşin Qabil oğlu və 2003-cü il təvəllüdlü Axundov Hüseyn Əhliman oğlu Ermənistan tərəfindən əsir götürülüb. (APA)

İş adamı vəzifəli şəxslərlə görüşə gizli kamera ilə gedibmiş

Dövlət Vergi Xidmətinin 8 saylı Ərazi Vergilər İdarəsinin sabiq rəisi Adilov Zaur Səfi oğlu və həmin idarənin Səyyar vergi yoxlamaları şöbəsinin sabiq rəisi Əliyev Əjdər Nəsim oğluna hökm oxunub.

“Qafqazinfo” xəbər verir ki, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən prosesin yekununda Zaur Adilova 8 il 1 ay, Əjdər Əliyevə isə 8 il 2 ay həbs cəzası verilib. Onların hər ikisi 2 il vəzifə tutmaq hüququndan da məhrum edilib.

Araşdırmalar zamanı məlum olub ki, 1982-ci il təvəllüdlü Z.Adilov və 1960-cı ildə anadan olmuş Ə.Əliyev əlbir olaraq İrandan Azərbaycana kartof idxal edən şirkətin rəhbərindən MMC-nin 189.000 manat vergi borcunun silinməsi müqabilində 35 min manat rüşvət tələb ediblər.

Bundan sonra şirkət rəhbəri hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edib və məhkəmənin qərarı ilə vəzifəli şəxslərin izlənməsinə başlanılıb. Həmçinin şikayət etmiş iş adamının üzərinə texniki izləmə qurğusu (gizli kamera) yerləşdirilib. Tərəflər əvvəlcə 15, sonra isə 12 min manat rüşvət müqabilində “razılıq” əldə etdikdən sonra sahibkar ona dövlət qurumu tərəfindən təqdim edilmiş pulları vəzifəli şəxslərə verərək əməliyyat keçirilib.

Z.Adilov və Ə.Əliyevə Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.1 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən rüşvət alma), 311.3.3-cü (təkrar, külli miqdarda rüşvət alma) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Mikayıl Cabbarov: “Birləşmiş Krallıq Azərbaycana ən çox investisiya yatırın ölkədir”

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının ixrac üzrə naziri Lord Malkolm Offordla görüşüb.

Bu barədə “APA-Economics”ə İqtisadiyyat Nazirliyindən bildirilib.

Məlumatla görə, Mikayıl Cabbarov ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafını, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində əlaqələrin genişləndiyini vurğulayıb. Bildirilib ki, Birləşmiş Krallıqla səmərəli ticarət-investisiya əməkdaşlığı həyata keçirilir. Birləşmiş Kral

lıq Azərbaycana ən çox investisiya yatırın ölkədir.

Görüşdə Azərbaycanda bərpa olunan enerji mənbələrinin yaradılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər və əldə olunan nailiyyətlər, region ölkələri ilə “yaşıl” enerji sahəsində əməkdaşlıq təşəbbüsləri barədə məlumat verilib, SOCAR-ın metan tullantılarının sifra endirilməsi ilə bağlı könüllü öhdəlik götürdüyü diqqətə çatdırılıb. İqtisadiyyat Nazirliyi ilə Britaniyanın Azərbaycanda Ticarət və Sənaye Palatası arasında işçi qrupunun fəaliyyətinin iqtisadi

tərəfdaşlığın genişlənməsində əhəmiyyəti vurğulanıb.

Lord Malkolm Offord ölkəsinin Azərbaycanla iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişafına önəm verdiyini, yeni əməkdaşlıq sahələrini, birgə təşəbbüslərin reallaşdırılması imkanlarını qeyd edib.

Görüşdə növbəti il Londonda planlaşdırılan İnvestisiya Forumunun təşkili, enerji, dekarbonizasiya sahəsində birgə fəaliyyətin stimullaşdırılması, ixrac, investisiya, ticarət sahələrində qarşılıqlı təşəbbüslərin dəstəklənməsi məsələləri müzakirə olunub.

Rafael Süleymanov: “İntihar və buna cəhdlərin sayında ciddi artım qeydə alınır”

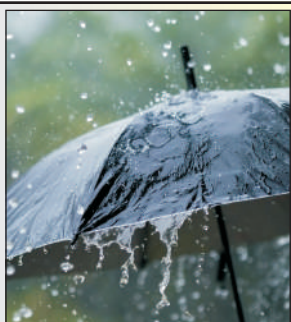
“Bu gün intihar və buna cəhdlərin sayında ciddi artım qeydə alınır. Hüquq-mühafizə orqanları belə halların qarşısının alınması üçün ciddi tədbirlər görürlər. İntihara cəhd etmiş şəxslə bağlı sonradan psixoloji ekspertiza aparılır ki, o, həqiqətənmi özünü öldürmək istəyib? Lakin təəssüf ki, bu sahədə psixoloji ekspertizalarımız azdır”.

Oxu.Az-ın məlumatına görə, bunu “Məişət zorakılığının qarşısının alınması: İmkanlar və perspektivlər” mövzusunda beynəlxalq konfransda panel müzakirəsi zamanı çıxışında Baş Prokurorluğun Daxili işlər orqanlarının istintaq, təhqiqat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətində qanunların icrasına nəzarət idarəsinin böyük prokuroru Rafael Süleymanov bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu səbəbdən intihar hallarının açılmasında ciddi problemlər yaşanır: “İntihar halları əsasən ailə daxilində baş verirdi üçün belə hadisələr çox zaman qapalı qalır. Yaxınları bu haqda məlumat vermək istəmirlər. Ona görə belə halların araşdırılması ya natamam qalır, ya da heç açılmır. Bu istiqamətdə hüquq-mühafizə orqanları ciddi problemlərlə qarşılaşırlar”.

R.Süleymanov qeyd edib ki, bu cinayətlərin başvermə səbəbini araşdıranda onların əsasən erkən və qanunsuz nikahlardan qaynaqlandığı məlum olur: “Digər cinayətlər var ki, biz zərərçəkmiş şəxslər barədə xəstəxanalardan məlumat alırıq. Sanki bu haqda məlumat verməkdə ictimai qınaq var. Zərərçəkmiş şəxs sonradan həqiqi olmayan məlumatlar verir və ya barışmaq üçün ərizə təqdim edir.

Ən problemli hal odur ki, zərərçəkmiş şəxs məhkəmədə istintaqa verdiyi məlumatdan fərqli məlumat təqdim edir. Nəticədə cinayət bağlı qalır”.

İntensiv yağış yağacaq, külək güclənəcək

Bakıda və Abşeron yarımadasında dekabrın 7-də aralıq yağış yağacağı gözlənilir, yarımadaanın bəzi yerlərində intensiv olacağı ehtimalı var.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, Azərbaycanın rayonlarında dekabrın 7-si axşamədək qeyri-sabit hava şəraitinin davam edəcəyi, bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir.

Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı, şimşək çaxacağı, dağlıq rayonlarda qar yağacağı ehtimalı var.

Qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq 15-20 m/s-dək güclənəcək.

Bakıda çörək almağa gedən azyaşlı qız yoxa çıxdı

Bakıda 12 yaşlı qız itkin düşüb.

Hadisə paytaxtın Suraxanı rayonunda qeydə alınıb. Ötən gün Günel Məmmədova polisə ərizə ilə müraciət edərək qızı, 2011-ci il təvəllüdlü Samirə Məmmədovanın çörək almaq adı ilə evdən çıxdığını və bir daha geri qaytmadığını bildirib. Faktla bağlı araşdırma aparılır. (lent.az)

“Nar”dan “Dinlət” xidməti ilə tərzini paylaş

“Dinlət” yeni funksiyalarla təkmilləşdirilib.

İndi “Nar” abunəçiləri ayda cəmi 1.8 AZN ödəniş etməklə “Dinlət” parçasını istənilən sayda aktivləşdirə biləcək. Xidmətə qoşulmaq üçün www.dinlet.az platformasındakı parçalardan istədiyinizi seçib *185*DinletKodu#YES yığmaq kifayətdir.

Qeyd edək ki, “Dinlət” xidmətinə qoşularaq sizə zəng edənlərə standart zəng səsi əvəzinə sevdiniz musiqi parçalarını, fərqli melodiyaları, əyləncəli replikalara və s. dinlədə biləcəksiniz.

“Nar” hal-hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərməkdədir. “Nar” son 4 ildə Müştəri Loqallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadiq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Hər zaman müştəriyönümlülük və sərfəli qiymət strategiyasına sadiq qalan “Nar” öz abunəçiləri üçün yenilənmiş “Dinlət” xidmətini təqdim edir. Bir zamanların ən çox istifadə edilən xidmətlərindən biri olan

Dekabrın 6-da ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə “Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyyətlər və çətinliklər” Forumu keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, tədbirdə 30 ölkəni təmsil edən 60 xarici ekspert iştirak edib.

“Azərbaycanda vəziyyət sabitdir. Bizim daxili vəziyyətimiz xarici amillərdən asılı deyil. Əlbəttə, sərhədlərimizin hüddullarından kənarda baş verən proseslər ciddi narahatlıq doğurur. Biz bunu hər zaman nəzərə almalıyıq”.

APA xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev forumdakı çıxışında deyib.

“Daxili risklərə gəldikdə, elə bir ciddi risk və çağırışlarımız yoxdur. Ərazilərimizin və sərhədlərimizin düzgün müdafiə edilməsi üçün zəruri layihələr həyata keçiririk ki, hər hansı xarici risklərdən özümüzü sığortalayaq”, - dövlət başçısı deyib.

“Əgər Ermənistan yaxşı qonşu olmaq və dəstək vermək bacarığını nümayiş etdirsə, bu yolla öz suverenliyini qoruyub saxlaya bilər”, - deyə Prezident çıxışında vurğulayıb: “Ermənistan hökuməti xaosluq olaraq bir qütbədən digər qütbə gedir. Onlar hesab edirlər ki, bununla xilas olunacaqlar. Bu, belə deyil. Onlar, sadəcə, digər böyük qardaşı qazanacaqlar. Bu böyük qardaş əvvəlki qardaşdan

yaxşı olacaq? Səmimi olaraq deyək ki, bu, belə deyil. O uzaqdadır, bölgəyə o qədər də bağlı olan qardaş deyil və özünün siyasi, bəlkə də şəxsi ambisiyalarının, ideyalarının da lincə gedir. Ən azı Ermənistan öz tərəfindən iradəsini bildirəlməlidir. Bu, sülh üçün ilk şərtidir”.

Dövlət başçısı əlavə edib ki, Fransa və Hindistan Ermənistanı silahlandırmaqla, necə deyirlər, tonqala yanaacaq tökürlər və Ermənistan-da qeyri-real fikir formalaşdırırlar: “Ermənistan fikirləşə bilər ki, həmin silahları istifadə etməklə yenidən Dağlıq Qarabağı işğal edə bilər. Mən hələ o silahların keyfiyyəti haqqında danışmıram. Ən müasir silahları olsa belə, bu, mümkün deyil. Çünki müharibənin nəticəsi insanlar və onların ruhu sayəsində həll edilir. Hətta İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistan özü bəyan etdi ki, müharibə zamanı onların 12 min dezertiri, fərarisi olub. Yeni onlar Azərbaycan qarşısında tab gətirə bilməzlər”.

“Ermənistanın hazırda iki variantı var. Birincisi, öz xərcləri, yaxud da Avropa fondlarının pulu ilə dərhal 42 kilometrlik məsafədə dəmir yolu çəksinlər. Biz bunu əslin-

“Bizim daxili vəziyyətimiz xarici amillərdən asılı deyil”

Azərbaycan Prezidenti: “Ermənistan yaxşı qonşu olarsa, öz suverenliyini qoruyub saxlaya bilər”

de onların suveren ərazisi hesab edirik və suverenliklə bağlı bizim şərtimiz yoxdur.

Lakin Azərbaycandan Naxçıvana asan çıxış olmalıdır. Bununla bağlı hansısa gömrük

yiğimi, yoxlamalar, sərhədçilərin prosedurları olmalı deyil. Bu, bizim legitim hüququmuzdur”.

Bu fikirləri də Prezident İlham Əliyev beynəlxalq forumda çıxışı zamanı deyib.

Nikol Paşinyanla Brüsselə müzakirə edilən məsələlərdən birinin Rusiyanın Kalininqradla dəmir yolu xətti təcrübəsinə əsaslandığını qeyd edən dövlət başçısı Ermənistanın bunu istəmədiyini vurğulayaraq deyib: “Onlar istəyirlər ki, bizə bu çıxış verilməsin, onun qarşısı alınsın. Onlar gördülər ki, biz bunu etmirik, başladılar şikayətlə çıxış etməyə. Beləliklə, biz Dövlət Departamentinin rəsmisindən müəmmalı bəyanat eşitdik. Birləşmiş Ştatlar

qeyd etdi ki, əgər bu, Ermənistanın keçməsi, onlar buna imkan verməyəcəklər. Biz də öz-özümüə sual veririk, bu nə deməkdir? Çünki biz bunu Ermənistanla 3 il idi ki, söyləyirdik. Əgər istəyirsinizsə ki, bu, Ermənistan ərazisindən keçsin, onda bunu erməni dostlarınıza deyın. Siz İranla münasibətlərimizə necə müdaxilə edə bilərsiniz? Yəni onlar deyirlər ki, biz buna icazə verməyəcəyik, imkan verməyəcəyik. Bu, necə olar bilər? Belə məsuliyyətsiz bəyanatlar bu və ya digər tərəfə yaxşı töhfə vermir. Əfsuslar olsun ki, bu, əslində sabitliyi, regiondakı proqnozlaşdırmanı daha da çətinləşdirir, o cümlədən bağlantı layihələrinə də təsir göstərir”.

Azərbaycan-İran münasibətləri düzəlir? - rəylər

Komandanların və nazirlərin görüşündən çıxan nəticə...

Postmüharibə dövründə kifayət qədər gərginləşən, İranın Azərbaycana qarşı yanlış siyasəti səbəbindən korlanan münasibətlərdə yeni - pozitiv cəhətlər müşahidə olunmaqdadır. Təhlilçilər bildirir ki, İran Azərbaycan qarşı siyasətinin tam səhv olduğunu, qonşuluq münasibətləri çərçivəsinə sığmadığını dərk etməklə yanaşı, ölkəmizin regionda əsas söz sahibi olduğunu, onunla əməkdaşlıqdan başqa çıxış yolu olmadığını fərq edib.

Belə rəylər var ki, nəticə olaraq İran yanlış siyasətini qismən düzəltməyə başlayıb, müxtəlif rəsmi səviyyəli görüşlər həyata keçirilir.

Dekabrın 5-də İran İslam Respublikası Ordusunun HDQ komandanı kontr-admiral Şəhram İrani Azərbaycana səfər edib. Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələri (HDQ) komandanı vitse-admiral Sübhan Bəkirov Bakıda səfərdə olan iranlı həmkarı ilə görüşüb və əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə edib. Görüşdə Azərbaycan-İran hərbi dənizçiləri arasında əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri müzakirə olunub. Hərbi qulluqçuların peşəkarlığının artırılması, eləcə də qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi məqsədilə Xəzər dənizində birgə təlimlərin keçirilməsinin vacibliyi xüsusi qeyd olunub. Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlərə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb. Moskvada isə Azər-

baycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və İranın xarici işlər naziri Hüseyin Əmir Abdullahian arasında görüş baş tutub.

Münasibətlər bərpa olunurmu? İran yanlışlarını tam düzəldəcəkmi? Qonşuluq münasibətlərinin arzuolunan səviyyəyə çatması üçün Tehran konkret hansı addımları atmalıdır?

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Əziz Əlibaylı hesab edir ki, İran-Azərbaycan münasibətlərinin bütün sahələr üzrə inkişafına start verilməsi həm də daxili faktorlarla bağlıdır: “Qlobal aləmdə yaşanan yeniliklər də burada əsas səbəblərdən biridir. Region üzərində Qərbin yanlış olaraq yürütdüyü siyasət, təzyiq kampaniyası Azərbaycan üçün 3+3 formatının daha çox cəlbediciliyini şərtləndirir.

Burada sərhəd də spesifik önəm kəsb edir. İran-Azərbaycan arasında son 3 il ərzində yaşanan diplomatik qarşıdurma cənub qonşumuz üçün bir sıra nəticələr çıxarmağa əsas verdi. Azərbaycanla güc və silah dili ilə danışmaq, əks mövqeyi sərgiləmək nəticə verməz. Azərbaycan İranla bağlı uzunmüddətli strategiyasını müəyyən etmiş olur. İkinci sferada Zəngəzur layihəsinin İran öz ərazisindən keçməsinə nail olub. Bununla özünə müttəfiq hesab etdiyi Ermənistanı oyundan kənara saldı. Digər mərhələdə isə Rusiya-Ukrayna müharibəsində təşəbbüsün şimal qonşumuzda olduğu görünməkdədir. Məncə, Rusiyanın reванş alma gücünü Ukrayna savaşından sonra yəqin ki, görəəcəyik. Həm Gürcüstanla, həm də Ermənistanla yeni

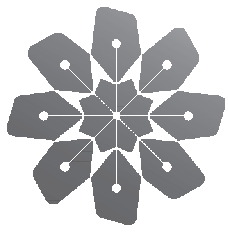
münasibətlərin dizayn olunmasına çox az qalıb. Bunun bir hissəsini də ola bilsin ki, Aralıq dənizində görək. Belə bir məqamda Rusiya və İran münasibətlərinin yeni sferaya qədəm qoyması, üstəlik, bu münasibətlərin Azərbaycanla Türkiyə münasibətləri kontekstində qiymətləndirilməsinə ehtiyac vardır. İran-Rusiya-Türkiyə aralığında əsas bufer ölkənin Azərbaycan olması faktını da unutmamalıyıq. Her üç keçmişə malik imperial gücün ortaq maraqlarının xəritəsi Azərbaycanla bağlıdır. Vətən müharibəsindəki qələbə ölkəmizi regiondakı münasibətlərdə dikte edən tərəfə çevirib. Azərbaycansız da Rusiya-İran, İran-Türkiyə münasibətlərindəki çatışmazlığı da qeyd edə bilərik. Bu mənada təhlükəsizlik və iqtisadi spektrdə böyük proseslərin əsası qoyulmaqdadır”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev: “Son vaxtlar İran-Azərbaycan münasibətlərində pozitiv məqamlar görünərsə də, əslində iki ölkə arasında isti münasibətlərin yaranmasından danışmaq tezdir. İranın regionla bağlı siyasətində hər hansı bir dəyişiklik yoxdur və rəsmi Tehrandan indiyədək səsləndirdiyi fikirlərdən fərqlisini hələ ki eşitməmişik. Bu gün görünən realıq ondan ibarətdir ki, İran Azərbaycan-Ermənistan arasında sülhün bağlanması, nəqliyyat kommunikasiya xətlərinin açılmasında Qərbin bezi dövlətləri və mərkəzləri ilə aralarında yaranmış vəziyyətdən istifadə edərək müəyyən jestlər etməyə çalışır. Ermənistan tərəfinin Qərbin diktəsi ilə Zəngəzur dəhlizinin açılmasını uzatdığı bir zamanda rəsmi Bakının artıq bu məsələnin bizim üçün ciddi olaraq gündəlikdə olmadığını və İran ərazisindən keçəcək yolla bağlı razılaşmaların olmasını deməsindən sonra Tehranın siyasi ritorikasında müəyyən dəyişikliklər yaranmışdı. Ümumiyyətlə, qonşu dövlətlərlə isti və dost münasibətlər saxlanılması iqtisadi, siyasi və ən əsası təhlükəsizlik cəhətdən vacib amillərdir. Azərbaycan hər zaman bu yolu əsas hesab edib. Təəssüf ki, İran bizim kimi düşünmədiyindən zaman-zaman gərginliklər və problemlər ortaya olub. Bu gün yuxarıda dediyim səbəblərdən İranın yenidən Azərbaycanla yaxınlıq etməsi yaxşı hal olsa da, sabah Qərb və ABŞ-la

konkret mövzularda bağlı müəyyən fikir ayrılıqları aradan götürülərsə, o zaman hansı münasibətin olacağı suallar doğurur”.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı İranın ancaq normallaşan münasibətlərdən qazancılı çıxacağını qeyd etdi: “Prezident İlham Əliyevin İran prezidenti ilə son görüşündən sonra İranla pozitiv cəhətlər görünməkdədir. Əhalisinin 60%-dən artığını Azərbaycan türkünün olduğu İran başa düşməlidir ki, Azərbaycanla apardığı indiki siyasət çox böyük səhvdir və bunun heç bir perspektivi yoxdur. Siyasətin kökündən dəyişməlidir. Ümid edirik ki, İran hərbiçilərinin baş tutmuş səfəri və bizim xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Moskvada İranın XİN rəhbəri ilə baş tutan görüşü məhz arzuladığımız münasibətlərin əsasını qoymaq üçün atılan addımdır. Bir necə müddət İranla Azərbaycan arasında quru əlaqənin yara-dılması üçün əldə olunmuş razılıq da diqqətdən qaçırmamalıyıq. Qarşılıqlı əməkdaşlıq hər bir müsəlman ölkəsi üçün çox arzu olunandır. İran səmi şəkildə Azərbaycana olan qısqanclıq və qəbul etməmək siyasətindən birdefələk əl çəkəməlidir. Bu baş verərsə, hər iki dövlət üçün çox böyük əlaqələrin qurulmasına gətirib çıxardar, iqtisadi əlaqələrdən tutmuş, mədəni, siyasi və digər əlaqələrə qədər. İran tək Azərbaycanla deyil, qardaş Türkiyə ilə də normal, ikitərəfli əlaqələrin qurulmasında maraqlı olmalıdır. Bunu edə bilsə, İran ancaq bütün mənalarda qazana bilər”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

“Mən azərbaycanlıların məcburi deportasiyasını, ermənilər tərəfindən soyqırma məruz qalmasını öz gözlərimlə görmüşəm. Şahid olduqlarımı fotolentə almışam. 90-cı illərdə həqiqətləri dünyaya çatdırmaq çox çətin idi. Bu gün isə bu barədə açıq danışmaq, bütün dünyaya baş verənləri açıq şəkildə çatdırmaq imkanı var. 1 milyondan çox azərbaycanlı qaçqının olması həddən artıq ciddi məsələdir”.

Bu fikirləri hərbi ekspert, Xocalı həqiqətlərinin öyrənilməsində əvəzsiz rol oynamış **litvalı jurnalist Riçardas Lapaitis** “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib. Ekspert Qarabağ müharibəsi zamanı şahidi olduqlarını bu gün hələ də ürək ağrısı ilə xatırlayır: “İnsanlar dəqiqələr ərzində yaxınlarını, əmlaklarını itiriblər. Azərbaycanlılar doğma yurdlarını tərk edərkən yolboyu meyitlər, qan var idi. Ermənilərin nifrəti ağılaşırmaz idi. Bu gün Bakıda qərbi azərbaycanlıların təhlükəsiz geridönüşü ilə bağlı beynəlxalq konfrans keçirilir. 1980-ci illərin sonu-90-cı illərin əvvəlində kim düşünə bilər ki, illər sonra Bakıda dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş ekspertlərin, professorların iştirakı ilə bağlı toplantı keçiriləcək?! Bu gün azərbaycanlılar öz yaralarını, qorxuları barədə açıq danışılar. Gözünün önündə kiçik yaşlı uşaqların, yaşlıların öldürülməsi... Biz bütün cinayətləri

sənədləşdirmişik. Bu barədə Avropaya car çəkmişik. Məcburi köçkünlər, qaçqınlar yol kənarında çadırlarda yaşamağa məcbur olmuşdular. Azərbaycanlılar 1 əsr ərzində tək-cə Qarabağdan deyil, Qərbi Azərbaycandan da qovuldular. Onlar taleyin ümidinə buraxılmış, qarət edilmiş vəziyyətdə beynəlxalq təşkilatlardan kömək gözləyiblər. Azərbaycan kimi kiçik ölkə üçün 1 milyon qaçqın və məcburi köçkün həddən artıq böyük rəqəmdir. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsindən başqa bütün beynəlxalq təşkilatlar müəyyən dərəcədə yardım göstərməyə çalışırdılar, lakin nəticə göz önündə idi”.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin şücaəti sayəsində əldə edilən tarixi qələbəni, Qarabağın işğaldan azad edilməsini xatırlayan litvalı ekspert azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıtmasını sevinc hissi ilə qarşılayır: “Bir zamanlar işğalın bit-

məyəcəyini düşünənlər var idi. Azərbaycanlıların Ağdama, Laçına, Kəlbəcərə, Xankəndinə və digər bölgələrə dönəcəyinə inanmayanlar az deyildi. Lakin reallığı hər kəs görür. Azərbaycan dövləti qarabağlıların geridönüşü üçün mümkün olan hər addımı atır. Paralel aparsaq, qərbi azər-

baycanlıların dönüşünə də skeptik yanaşanlar var. Lakin onların hüquqlarının bərpası üçün proses artıq başlayıb. Beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın sülhpərvər addımlarını dəyərləndirməlidir. İlk növbədə də Ermənistan ayılmalıdır. Ermənistan yanlış siyasətin, yağ-bal içində xarici ölkələrdə yaşayan, qəsdən aranı qızısqıran diasporun fəaliyyətindən nə qazandı? 21-ci əsrdə qonşu dövlətlər arasında münasibətlərin soyuq olması təəssüf doğurur. Azərbaycan Prezidenti dəfələrlə kommunikasiyaların açılması ilə bağlı çağırışlar edib. Prezident sülhə əsaslanan gələcəyin mümkünüyü barədə açıqlamalar verib. Həsab edirəm ki, yaxın gələcək üçün bu haqda danışmaq hələ tezdir. İlk mərhələdə azərbaycanlılar üçün psixoloji cəhətdən çətinlik çox olacaq. Müharibənin ağrı-acısını yaşayan nəsil üçün birgəyaşayış təşəvvür etmək asan deyil. Yeni nəsil isə əksinə, münasibətlərə başqa cür yanaşır. Prosesin necə davam edəcəyi Ermənistan tərəfindən asılıdır.

Azərbaycanlıların heç olmasa, yaxınlarının məzarlarını ziyarət etmək imkanı olmalıdır”.

Ričardas Lapaitis ermənilərin bir qisminin Qarabağa geri qayıdacağını düşünür. Onun fikrincə, belə olan halda qərbi azərbaycanlıların da doğma yurdlarına qayıtmaq şansı olmalıdır: “Madam ki, təhlükəsiz yaşayış üçün şərait var, ermənilər bundan istifadə edə bilərlər. Lakin eyni qaydada azərbaycanlılar da İrəvana, Zəngəzura qayıtmalıdır. Bunun üçün uzun zaman lazımdır. illərlə davam edən işğal faktını nəzərə alsaq, azərbaycanlıların geri qayıtması üçün də xeyli zaman lazımdır. Dünyada hazırda bu problemi yaşayan xalqlar var. Hətta deyə bilərik ki, Ukrayna da bir gün rusların geridönüşünü müzakirə edəcək. Tarixə nəzərə salsaq, İkinci Dünya müharibəsindən sonra Almaniyə üzr istədi, yeni səhifə açdı, geridönüş üçün şərait yaratdı. Son illər üçün isə belə nümunə tapmaq çətindir. Mən ümid edirəm ki, qərbi azərbaycanlıların geridönüşü dünya üçün nümunə olacaq”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

İsrail Türkiyədə HƏMAS-a qarşı əməliyyata başlayır? - Ərdoğanın şok xəbərdarlıq...

Cümhurbaşqanı Tel-Əvivə “Cürət edərlərsə, bunun bədəlini çox, amma çox ağır ödəyərlər” mesajı verdi; “Türkiyədə əməliyyat bu gün qeyri-mümkündür, çünki...” - ekspert

Türkiyə-İsrail münasibətləri düşmənçilik həddinə çatıb. Qəzzada müharibə olmasaydı, əlaqələr normallaşmaqda davam edəcəkdə.

Amma müharibə səbəbindən bu proses pozuldu. Yəhudi prezident İsaq Hersoq Ankaraya səfər etməklə normallaşmanın təməlini qoymuşdu, qarşılıqlı pozitiv mesajlar verildi, lakin HƏMAS-ın 7 oktyabr hücumu, ardınca ÇAXAL-ın Qəzzada əməliyyatlara başlaması hər şeyi korladı. “Türkiyədə (əməliyyat) addım atmağa cürət edərlərsə, bunun bədəlini çox, amma çox ağır ödəyərlər”. Bunu dekabrın 6-da prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan İsrail xüsusi xidmət orqanlarının HƏMAS üzvlərinə qarşı Türkiyə ərazisində əməliyyat keçirəcəklərinə dair məlumatlara münasibət bildirərkən deyib. “Bizi tanıyırlar. Türkiyənin kəşfiyyat sahəsində qət etdiyi məsafəni dünyada bilməyən

yoxdur. Biz dünyanın qurulmuş bir dövlət deyilik”, - Ərdoğan qeyd edib. Eyni gündə İsrailin müdafiə naziri Yoav Qalant deyib ki, Fələstinin HƏMAS radikal hərəkatı Qəzza zolağına nəzarəti itirir. Bildirilib ki, HƏMAS silahlıların xeyli itkilər verir. “Nəticələrimiz çox əhəmiyyətli, təsiredici və dəqiqdir”, - deyərək nazir bildirib.

Ötən həftə yayılan xəbərlərə görə, İsrail kəşfiyyat xidmətləri HƏMAS hərəkatının liderlərini məhv etməyə hazırlaşır. “Voll Strit Jurnal” nəşri yazıb ki, aparcı kəşfiyyat qurumları baş nazir Benyamin Netanyahu-nun göstərişi ilə Livan, Türkiyə və Qətdə yaşayan HƏMAS liderlərinin axtarışı üçün planlar hazırla-

yır. Noyabrın 28-də Türkiyə mediası yazmışdı ki, ölkənin Milli İstihbarat Təşkilatının (MIT) rəhbəri İbrahim Kalın HƏMAS liderləri ilə danışıqlar aparıb. Belə ki, Türkiyə girovların azad edilməsi üçün HƏMAS-a bir sıra ölkələrin təkliflərini göndərib. Qeyd edilib ki, Ankaranın tələbi HƏMAS-ın Qəzzadakı hərbi qanadına

daxili rabitə kanalları vasitəsilə çatdırılıb və azad ediləcək girovlar arasında həm İsrail, həm də üçüncü ölkə vətəndaşlarının olacağına zəmanət verilib. Altı həftə ərzində İbrahim Kalın dörd görüş keçirib: Dohada, ikisi Ankarada və biri İstanbulda. Bu görüşlər zamanı HƏMAS-dan ilk addım olaraq girovları azad etməsi istənilib - Türkiyə KİV-ləri məlumat yayıb.

Onu da yada salaq ki, Ərdoğan HƏMAS-ı Fələstində seçkilərdə yarışdırıb, seçkini qazanan siyasi partiya adlandırıb. Son məlumatlara görə, İsrail ordusu Qəzza zolağının cənubundakı ən böyük şəhəri olan Xan Yunisin mərkəzinə daxil olub. Qeyd olunub ki, Qəzzada quru əməliyyatlarının başlanmasından bəri ən gərgin döyüşlər olub. “Heç bir beynəlxalq qüvvə Qəzza zolağının demilitarizasiyasını təmin etməyə qadir deyil, yalnız İsrail Müdafiə Qüvvələri anklavın demilitarizasiyasına zəmanət verə bilər”. Dekabrın 6-da İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu bildirib. “Mən HƏMAS-dan sonrakı günlərdən danışmaq istəyirəm. Qəzza demilitarizasiya edilməlidir. Demilitarizasiyanın qayğısına qalmağa qadir olan

yalnız bir qüvvə var. Bu qüvvə İsrail Müdafiə Ordusudur. Heç bir beynəlxalq qüvvə buna görə məsuliyyət daşıya bilməz”, - Netanyahu qeyd edib.

Təhlükəsizlik eksperti Alp Arslan İmamqulu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İsrailin məqsədi hərbi əməliyyatları genişləndirməkdir. Mütəxəssisin fikrincə, onun arxasında ABŞ kimi güclü dövlət dayanıb: “Elə İsrailin dövlət kimi yaranmasında da Biləmiş Ştatların xüsusi rolu olub. Ona görə İsraildə əməliyyatları genişləndirməkdə bir əminlik var ki, güclü dəstək ala bilər. Sadəcə, Türkiyə ərazisində əməliyyatın olması bu gün qeyri-mümkündür. Çünki qardaş ölkədə güclü iqtidar var”. **Ekspert hesab edir ki, Türkiyənin iradəsindən kənar müdaxilələr olarsa, o zaman başqa bir gərgin vəziyyət yaranar bilər:** “Ümumiyyətlə, Yaxın Şərq müəkkəb bir dövrə daxil olub. İsrail məqsədyönlü şəkildə genişlənmə addımları atmaq istəyir. Ona görə də Türkiyə bu məsələdə diqqətli və həssas olmalıdır. Çünki tərəflər münasibətlərə girərlərsə, Türkiyə Qərb dövlətlərini qarşısında görə bilər”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin heç də ürkəcaan olmadığı sirr deyil. Daha dəqiq desək, Amerikanın qeyri-sağlam yanaşmaları səbəbindən gərginlik mövcuddur. Vaşinqton Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi, təzyiqləri artırmaqla hansısa planlarına nail olmağa çalışdı. Lakin rəsmi Bakı bir addım da geri atmadı. Əksinə, hücum diplomatiyası ilə haqlı mövqeyini ısrarla çatdırdı.

O'Brayn Bakıya hansı təkliflə gəlib - təhlil

Prezident İlham Əliyev ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisini qəbul etdi; ekspertlər Amerikanın regionda dayanıqlı sülh istəmədiyini bildirir

Nəhayət, ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken ötən həftə Azərbaycan Prezidentinə zəng etdi. Danışığın nəticəsi belə qiymətləndirilir ki, ABŞ qismən də olsa qeyri-səmimi davranışının fərqi varib və Azərbaycanla münasibətləri bərpa etməyə maraq göstərir. Həmin telefon danışığında Azərbaycan rəsmilərinin ABŞ-a səfərlərinə qərəzli qadağalar götürülməsi şərti ilə ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Braynın Bakıya gəlişinə etiraz edilmədiyi də belli olmuşdu.

ABŞ Azərbaycanın şərtlərini qəbul edib və Ceyms O'Brayn dekabrın 6-da Bakıya gəldi. O, ayın 8-dək Azərbaycanda səfərdə olacaq.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 6-da ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Braynı qəbul edib.

Görüşdə ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Braynın ölkəmizə səfərinin ikitərəfli əlaqələrin müxtəlif aspektlərinin müzakirəsi və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsinin aparılması baxımından əhəmiyyəti qeyd edilib.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla ABŞ arasında münasibətlərin zəngin tarixinin olduğunu deyərək, ölkələrimizin Azərbaycanın müstəqilliyi illərində müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq əlaqələri qurduğunu, xüsusilə energetika sahəsində uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyini bildirib.

Dövlətimizin başçısı 44 günlük Vətən müharibəsi başa çatandan sonra Ermənistanın öz öhdəliklərini yerinə yetirmədiyini, Azərbaycan ərazilərinə silah-sursat və hərbi qulluqçular göndərdiyini, separatizmi dəstəklədiyini qeyd edərək, Azərbaycanın antiterror tədbirlərini öz suveren ərazilərində keçirdiyini, təcavüzkar separatizm son qoyduğunu və əməliyyatın keçirilməsi zamanı nümunəvi şəkildə beynəlxalq hü-

manitar hüququn tələblərinə riayət etdiyini, mülki insanlara və infrastrukturaya hər hansı zərərin dəymədiyini diqqətə çatdırıb.

Ölkəmizin regional sülh gündəliyini dəstəklədiyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, münəvişə başa çatandan və Azərbaycan suverenliyini tam şəkildə bərpa edəndən sonra sülhün bərqərar olunması üçün tarixi imkanlar yaranıb və ABŞ da yeni reallıqlar nəzərə alınaraq bu prosesə öz töhfəsini verə bilər.

Prezident İlham Əliyev enerji sahəsində əməkdaşlığı, Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində oynadığı rolunu bərpaolunan enerji potensialının inkişafı istiqamətində Xəzərdə və Qara dənizdə həyata keçirilən layihələri qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı regionda Orta dəhliz üzrə yeni nəqliyyat-logistika imkanlarının yarandığını, Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə tərəfdaşlığının daha da genişləndiyini dedi və bu istiqamətdə yeni əməkdaşlıq imkanları barədə danışdı.

Ceyms O'Brayn öz növbəsində ABŞ ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin dərin köklərə malik olduğunu və ölkələrimizin yaxşı tərəfdaşlar olduqlarını vurğulayıb. O, Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarlarına çıxarılmasında ABŞ-ın roluna toxunub, ölkəsinin regionda sülh gündəliyini, Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşmasını, sülh müqaviləsi üzrə danışıqları dəstəklədiyini deyib, bu xüsusda danışıqların Vaşinqtonda davam etdirilməsi üçün ABŞ-ın hazır olduğunu diqqətə çatdırıb.

Ceyms O'Brayn Transxəzər nəqliyyat dəhlizi konsepsiyasının inkişafı, həmçinin Ermənistan ilə Azərbaycan arasında kommunikasiyaların açılması üzrə müzakirələrin davam etdirilməsinin ABŞ tərəfindən dəstəkləndiyi vurğulayıb.

O, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində gələcəyə baxışın vacibliyini bildirdi.

Görüşdə ikitərəfli münasibətlərin irəli aparılması üçün qarşılıqlı səfərlərin bərpa edilməsi müsbət addım kimi dəyərləndirilib.

Söhbət zamanı qarşılıqlı maraq doğuran regional məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Bu səfərdən gözlənilən nədən ibarətdir? O'Braynın gəlişi münasibətlərin yaxşılaşmasında rol oynayacaqmı?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev "Yeni Musavat"a bildirdi ki, **Amerika hazırkı dövrdə Azərbaycana qarşı çox yanlış siyasət yürüdür və iftira, yalan, böhtan dolu kampaniya aparır**: "ABŞ açıq şəkildə göstərir ki, Azərbaycanın öz suverenliyini təmin etməsi onları bərk narahat edib. ABŞ-ın istəyi budur ki, Qafqazda mövqelərini gücləndirsin, Azərbaycanı özündən asılı duruma salsın və bizim üzərimizdə "ağsaqqallıq" eləsin. Amma bu mümkündürmü? Təbii ki, yox! Əsla mümkün deyil. Çünki Azərbaycan tam müstəqil siyasət yürüdən, kimlənsən sözünə oturma, özünü öz ayağı üstündə dayanmağı bacaran dövlətdir və heç kimin qarşısında da gözü kölgəli deyil. Əksinə, həmin Amerika, Fransa və digərləri hazırda bizim yanımda gözü kölgəli, başı aşağı olmalıdır ki, 30 il ərzində mövcud olan Qarabağ münəvişesinin həlli üçün demək olar heç nə etməyiblər, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri qismində əllərini ağdan qaraya vurmayıblar, turist kimi gəlib gediblər, beynəlxalq hüququn təminatı, insan haqlarının qorunması üçün yarımcı qram iş görməyiblər, əmək sərf etməyiblər.

İndi O'Brayn səfəri nəyi dəyişəcək və ya dəyişə bilər? Bil-mirəm. Daha doğrusu, dəqiq nəse söyləməkdə çətinlik çəkirm. Çünki bu Amerika həmin

Amerikadır ki, Bakıya göndərdiyi səfirin ilk iş günündə "Vaşinqton Post" vasitəsilə Azərbaycana qarşı növbəti dəfə hücumu keçdi, mənəvi təxribat törətdi, bütün diplomatik, etiket qaydalarını pozdu və ən əsası: riyakarlıq etdi!

Ona görə də mənim şəxsi ehtimalım və qənaətim bundan ibarətdir ki, hətta O'Brayn gəlib Bakıda xoş söz danışsa belə, onlara çox güvənmək olmaz. Çünki ipləri üzərinə odun yığılır, sabah ayrı şey".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov isə qeyd etdi ki, ABŞ-Azərbaycan münasibətləri həmişə qeyri-sabit olub: "Elçibəy hakimiyyəti dövründə 1992-ci ilin oktyabrında "Azadlığın müdafiə aktı"nın 907-ci maddəsinin qəbulu hər iki ölkə arasında əməkdaşlığın dərinləşməsinə çətinliklər yaratsa da, 1997-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda hər iki dövlət başçılarının imzaladığı ABŞ və Azərbaycan arasında partnyorluq haqqında birgə bəyannamədən, ardınca ABŞ-la Azərbaycan arasında partnyorluq münasibətlərinin genişləndirilməsi tədbirləri haqqında həmin ildə mərhum prezident Heydər Əliyevin imzaladığı sərəncamdan sonra əlaqələr yüksələn dinamika ilə inkişaf etdi. Hər iki dövlət mədəniyyət, humanitar sahədən tutmuş təhlükəsizlik, iqtisadi və müdafiə sahələri də daxil olmaqla əməkdaşlığı gücləndirdi. ABŞ Azərbaycan, Azərbaycan da ABŞ üçün vacib və tərəfdaş ölkəyə çevrildi. Rəsmi Bakı Vaşinqtonun maraqlarının təmin olunmasına qarşı çıxmayıb, həmçinin istər global təhlükəsizlik addımlarında, istərsə də, iqtisadi və digər platformalarda yanında olub. Təəssüflər olsun ki, son dövrlərdə Azərbaycan Birləşmiş Ştatlardan adekvat cavab almaq əvəzinə əsassız ittihamlara, qərəzli yanaşmalara, davamlı təzyiqlərə məruz qalmaqdadır. ABŞ dövlət katibi Blinkenin Prezident İl-

Putinin "müxalif rəqibi" bəlli oldu

Rusiya 2024-cü ildə keçirilməsi planlaşdırılan prezident seçkilərində vaxtilə Kseniya Sobçakın oynadığı rol "Yeni Xalq" partiyasının lideri Aleksey Neçayev oynayacaq.

Musavat.com Rusiya mediasına istinadən xəbər verir ki, Neçayev Ukraynadakı işğalçı savaşı bəyənən "liberal" obrazını canlandıracaq.

Aleksey Neçayevin "Yeni Xalq"dan prezidentliyə namizəd olacağı barədə məlumatı partiyadakı iki mənbə təsdiqləyib. Artıq təbliğat-təşviqat kampaniyasına hazırlıq başlayıb və partiyanın dekabrda qurultayı ("namizədi seçən") keçiriləcək. Neçayev və onun tərəfdaşları demək olar ki, hər gün "mütərəqqi təşəbbüslərlə" çıxış edirlər, lakin müharibəni də dəstəkləyirlər.

2022-ci ilin sentyabrında o, Putin haqqında bunları yazmışdı: "Bu gün bu məsuliyyəti onunla bölüşək. Bu, qalib gələcəyimiz üçün yeganə yoldur. Ad günün mübarək, Vladimir Vladimiroviç! Biz sizinləyik".

❑ Musavat.com

ham Əliyevə ötən həftə zəngi ilə yanlış taktika seçilməsi etiraz edilməmiş oldu. Azərbaycanın şərti nəzərə alınmaqla O'Brayn 6-dan işğar səfərinə razılıq verildi. Görünən odur ki, ABŞ Azərbaycanla münasibətləri korlamaq istəmir və rəsmi Bakının könlünü almaq üçün dəstəyini ifadə edəcək. Məncə, Vaşinqton üçün Şərq-Qərb kommunikasiya xətləri və Zəngəzur dəhlizi, enerji məsələləri kimi prioritetlər təşkil edəcək. ABŞ Zəngəzur dəhlizinin açılmasının və buna İrəvanın nəzarət etməsinin tərəfdarı olduğunu və İranla Azərbaycan arasında Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd yolunun Araz çayı üzərindən keçərək İran ilə bağlantısına dair razılaşmaya qarşı çıxdığını açıq şəkildə bəyan edib. Həmçinin Azərbaycanın son dövrlər Rusiya ilə yaxınlaşması arzuolunmaz sayılır. Azərbaycan-Ermənistan arasında sülhün dəstəklənməsinə gəlincə isə hələ ki, Birləşmiş Ştatların tam ədalətli və obyektiv mövqeyi ortada olmadığından müsbət nəticələr verəcəyini söyləmək tələskənlik olardı. Bununla belə, ABŞ-ın regionla bağlı xarici siyasətində Cənubi Qafqazda konfliktlərin bitməsi, münasibətlərin normallaşması və Rusiyanın təsirini minimuma endirmək ön plandadır. Ümumilikdə isə onu demək lazımdır ki, O'Braynın Azərbaycan səfəri son dövrlər gərginləşən ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin istiləşməsinə və bəzi anlaşılmaqların aradan qaldırılmasına müsbət təsir göstərəcək. Çünki Azərbaycan və ABŞ bir-birlərinə lazımdır və münasibətlərin korlanması Azərbaycanı Moskvaya daha da yaxınlaşdırmağa məcbur etdiyi kimi, ABŞ-ın da Cənubi Qafqazla bağlı planlarını çətinə salır. İndiki dönmədə isə bu daha çox ABŞ-ın zərərinədir".

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırmaları

Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov: "Maraqlıdır ki, bu səfərlə eyni vaxtda ABŞ Dövlət Departamentindən bildirildi ki, rəsmi Vaşinqton Bakı ilə münasibətləri pisləşdirməkdə maraqlı deyil. Bu, təsadüfi verilmiş açıqlama deyil. Yəqin ABŞ Azərbaycanda özünə qarşı inam yaratmaqla səfərin daha effektiv keçməsinə nail olmaq istəyir. Ola bilsin, Ceyms O'Braynın Bakıya səfərində konkret məqsədlər var. Məsələ ondan ibarətdir ki, Ağ Ev bütün imkanları ilə Cənubi Qafqazdakı mövqelərini gücləndirmək istəyir. Bunun üçün müxtəlif manevrlərdən istifadə edir. Bəzən region dövlətlərinə ayrı-ayrılıqda təzyiq cəhd edir, bəzən də şirikləndirmək istəyir. Amma bu faktı ki, ABŞ situativ davranır. Bu dövlətin sözlünə etibar yoxdur. Necə deyirlər, dövlətlərin daimi dostları, daimi maraqları yox. Vaşinqtonun ritorikası da bu kontekstdən qiymətləndirilməlidir. ABŞ-ın Cənubi Qafqazda mövqelərini gücləndirməsi üçün ən yaxşı vasitə, şübhəsiz, "sülh kartıdır". Bu dövlət Ermənistan və Azərbaycanı yaxşı vasitəçi olduğuna inanırdıq istəyir. Məqsəd etibar qazanmaq, Bakı və İrəvanın diqqətini digər vasitəçilərdən yayındırmaq, ikitərəfli təmasları gündəmdən çıxarmaq və nəticədə öz hegemonluğunu qorumaqdır. Ağ Ev indi etmək istədiyini otuz il ərzində ATƏT həmsədri kimi də etmişdi.

Amma ABŞ regionda dayanıqlı sülh istəmir. Çünki bu, onun regiona girməsinin qarşısını alacaq. Vaşinqton yalnız bir halda - artıq bölgəyə tamamilə daxil olandan sonra sülh müqaviləsinə razı olar. Bu, ən azı rəsmi Bakı üçün qəbul edilməzdir.

Amma səfərin ciddi bir məqamla yadda qalacağını düşünürəm. Zənnimcə, proseslər tədricən vasitəçilərdən imtinaya və ikitərəfli təmasların intensivləşməsinə doğru gedir.

❑ Cavansir ABBASLI, "Yeni Musavat"

Tərtərdə məktəbdə mənimləmə ilə bağlı cinayət işi başlandı

Təhsil müəssisəsində aşkar edilmiş qanunsuzluqlarla bağlı cinayət işi başlanıb.

Tərtər Rayon Prokurorluğundan APA-ya verilən xəbəyə görə, Tərtər rayon D.Əzizov adına Şıxarx 1 nömrəli kənd tam orta məktəbində baş verən qanunsuzluqlarla bağlı vətəndaş müraciəti əsasında rayon prokurorluğunda araşdırma aparılıb.

Araşdırma zamanı qeyd edilən təhsil müəssisəsində fərdi təhsilə cəlb olunmuş şagirdlərə tədris olunmayan fənlərə görə əmək haqqı ödənilməsi və digər qanunsuz yollarla xeyli miqdarda dövlət vəsaitinin mənimlənməsi və israf edilməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Fakta görə Tərtər Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 179.2.3-cü (qulluq mövqeyindən istifadə etməklə mənimləmə və israf etmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır.

Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinin mühasibi olmuş Zərifə Abbasovanın cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Əhməd Quliyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə müttəhimin vəkili Əlövsət Abbasovun verdiyi vəsatətlər təmin olunmur. Bu isə nəticə etibarilə həqiqətin üzə çıxmasına ciddi əngəllə çevrilib, iş üzrə obyektiv və ədalətli hökmün çıxarılaçağına indidən ciddi şübhələr var.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı müttəhim Zərifə Abbasovanın vəkili Əlövsət Abbasova bu qalmaqallı cinayət işi ilə bağlı suallar ünvanlayıb. Əlövsət Abbasov deyib ki, ittihamla görə, Z. Abbasova 1 mart 2008-ci ildən 18 yanvar 2023-cü ilə kimi Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinin mühasibi vəzifəsində işləyərkən ödəniş tapşırıqları ilə bağlı aylıq hesabatları qəsdən saxtalaşdırıb və nümayəndəliyin Beynəlxalq Bankdakı hesabından pul vəsaitlərini ələ keçirib.

Vəkil deyib ki, istintaqın qənaətinə görə, Z. Abbasova 2017-2022-ci illər ərzində Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyində mühasib vəzifəsində işləyərkən nümayəndəliyin bank hesabında olan pul vəsaitlərini nəğdlaşdırıb, saxta ödəniş tapşırıqları vasitəsilə müxtəlif vaxtlarda vəsaitləri öz əmək haqqı kartına köçürərək təşkilata məxsus 983 min 254 manatı mənimləyib.

İstintaq sənədlərinə görə, qeyd olunan pul vəsaitini Zərifə Abbasova müxtəlif vaxtlarda Beynəlxalq Bankın bankomatlarından çıxarıb.

Qeyd edək ki, Zərifə Abbasovaya Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (xüsusilə külli miqdarda mənimləmə), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313-cü (vəzi-

fə saxtakarlığı) maddələri ilə ittiham elan edilib.

Vəkil deyir ki, ittihamla həqiqət arasında çox ciddi uçurum var: "Zərifə Abbasova məhkəmədə özünü qismən təqsirli bildi. Dedi ki, nümayəndəliyə məxsus 47 min manata yaxın vəsaiti müalicə xərcləri üçün götürüb. Həmin vəsaitin ona ödənməli olan əmək haqqı və digər ödəmələrə əvəzləşdiriləcəyinə ümid edib. Sonradan Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyində yoxlama aparılarkən kobud qanun pozuntularına yol verilib deyə bütün mənimləməni Zərifə Abbasovanın üzərinə yıxıblar. Ən əsas qanunsuzluq yoxlamanın Zərifə Abbasovanın iştirakı olmadan keçirilməsidir. Zərifə Abbasova məhkəmədə deyib ki, ittihamda göstərilən məbləğin 47 mindən əlavə məbləğləri bankdan çıxararaq nümayəndəliyin rəhbər şəxslərinə verib. Məhkəmədə məlum olub ki, əvvəllər ziyafət xərcləri, müxtəlif inzibati xərcləri nümayəndəliyin rəhbər şəxsləri özləri alıblar. Sonradan isə Avropa İttifaqından göstəriş verilib ki, bu xərclərə yönələn pulların bankdan götürülməsi yerli vətəndaşlardan birinə həvalə olunsun. Buna görə də nümayəndəliyin rəhbərliyi pulların alınmasını mühasib Zərifə Abbasovaya həvalə edib. Zərifə Abbasova pulları bankdan öz başına götürə bilməzdi. Bunun

Al-nin Bakı nümayəndəliyindəki bir milyonluq mənimləmənin pərdəarxası - məhkəmə işi

Vəkil Cozep Borelə məktub yazdı; "İttihamlar əslində Zərifə Abbasovaya deyil, nümayəndəliyin rəhbərlərinə verilməli idi, zəif görüb bütün günahı qadının üstünə yıxırlar"

üçün nümayəndəlik rəhbəri və digər şəxsin imzası olmalı idi. Pullar da bu şəkildə götürülüb və təbii ki, nümayəndəlik rəhbərinə təqdim olunub, Zərifə Abbasova da kompüterində müvafiq qeydiyyat aparıb. Bu pulların kimə verilməsi, hara xərclənməsi kompüterdə olsa da, kağız üzərində az bir hissəsi haqda məlumatlar var. Zərifə Abbasovadan nümayəndəlik rəhbərliyinin nəğd şəklində aldığı vəsaitlər rəsmi şəkildə mühasibat sənədlərində görünür. Sadəcə yazılıb ki, bankdan çıxarılan vəsait inzibati xərclərə, ziyafət xərclərinə, məzuniyyət xərclərinə, tədris kurslarına yönəldilir. Yoxlama zamanı həmin xərcləri nəzərə almayıblar".

Vəkil deyib ki, məhkəmədə müəyyən olunub ki, Avropa İttifaqının mərkəzi ofisi hər ilin sonunda Azərbaycan nümayəndəliyinin hesabı olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankından pul qalığı barədə məlumat istəyir və alır: "Yeni hər ilin sonunda hesabdakı pul qalığı barədə məlumat alıblar. Bu, mühasibatlığın sadə bir formasıdır. İlin əvvəlində hesaba köçürdüləri pulun qalığı barədə ilin sonunda məlumat almaqla il ərzində nə qədər vəsaitin xərcləndiyini aydınlaşdırmaqla il ərzində bu məlumatları alıblar, biliblər ki, hər hansı bir mənimləməyə yol verilməyib".

Vəkil deyib ki, Avropa İttifaqının Azərbaycandakı nümayəndəliyinə, Avropa İttifaqının baş ofisinə vəsatətlər

verməklə 5 illik dövrü əhatə edən mühasibat yoxlamalarına dair məlumatların təqdim olunmasını xahiş edib: "Avropa İttifaqının xüsusi nümayəndəsi Cozep Borelə də yazıb xahiş etmiş ki, bu haqda məlumat versin. Lakin Cozep Borel məktub cavab vermir. Bank məlumatları istəyirəm, deyirlər ki, belə bir sorğu ilə məhkəmə müraciət edə bilər. Bu məlumatlar verilmədən mən müvəkkilimi müdafiə edə bilmirəm. Günahı müalicə xərclərinə ona çatacaq vəsaitləri xərcləməkdən ibarət olan Azərbaycan vətəndaşına, qadına qarşı çox ağır ittihamlar irəli sürülüb. Halbuki ittihamda göstərilən həmin məbləğin 95 faizini Zərifə Abbasova bankdan götürərək Avropa İttifaqının Bakıdakı nümayəndəliyinin rəhbər, vəzifəli şəxslərinə təqdim edib. Mərkəzi ofis çox gözəl bilir ki, Bakıdakı nümayəndəliyə 5 il ərzində nə qədər pul köçürüb və həmin 5 il ərzində Azərbaycan Beynəlxalq Bankından hesabdakı qalığı barədə məlumatları almaqla vəsaitlərin təyinatı üzrə xərclənilib-xərclənmədiyini müəyyən edib. Əgər belə olmasaydı, 5 il ərzində mühasibat uçotu ilə pulların olmadığını görə bilərdilər. Axı büdcə təşkilatlarında bütün vəsaitlər nəzarətdədir. 5 il ərzində mərkəzi ofisdən gəlib Bakıdakı nümayəndəlikdə dəfələrlə yoxlamalar aparılıb. Həmin dövrdə hər şey düzgün çıxıb".

Vəkil ortada şantaj işinin olduğunu iddia edir: "Avropa İttifaqının Bakı nümayəndəliyinin işçilərindən biri rəhbər şəxslərin firıldığını tutub və məsələni qaldırma-

maq üçün onları şantaj etməyə başlayıb. Bunlar da özlərini təmiz çıxarmaq üçün prokurorluğa şikayət yazıblar. Həmin vaxt Zərifə Abbasovaya deyilib ki, səsini çıxarma, o pulları biz ödəyəcəyik. Lakin sonradan öz işçilərinin əməllərini ört-basdır etmək üçün mənimləmələri Zərifə Abbasovanın ayağına yazıblar".

Vəkil deyib ki, məhkəmədə dəfələrlə Avropa İttifaqının Bakıdakı nümayəndəliyinin rəhbər şəxslərinin məhkəməyə dəvət olunaraq dindirilməsi barədə vəsatət qaldırılıb: "Məhkəmə nümayəndəliyin rəhbər şəxslərinin diplomatik statusunu əsas götürməklə vəsatətimizi təmin etmir. Vəsətət qaldırılıb nümayəndəlikdən sənədlərin tələb olunaraq bizə təqdim edilməsini istəyirik, yenə də məhkəmə təmin etmir. Azərbaycan Beynəlxalq Bankından sənədlərin alınmasını istəyirik, deyirlər ki, hələ baxaq görək işin içində sənədlər var. Baş verənlər bütün cinayəti Zərifə Abbasovanın üzərinə yıxmağa hesablanıb. Halbuki Zərifə Abbasova ilə bağlı istintaq hər-tərəfli araşdırma aparıb. Müəyyən edilib ki, onun yaşadığı ev belə özünün deyil, anasına məxsusdur. Özünün ipotekaya götürdüyü, lakin pulunu ödəmədiyi evi var.

Vəkilin dedikləri ilə bağlı Avropa İttifaqının Bakıdakı Nümayəndəliyinin də münasibətini dərc etməyə hazırıq.

olan halda 1 milyon manata yaxın vəsait hara gedib?"

Vəkil deyir ki, 1 milyon hara və kimlər tərəfindən xərclənməsi kimsəni maraqlandırmır: "Bu gün Abbasovaya verilən ittihamlar əslində ona deyil, Avropa İttifaqının Bakıdakı nümayəndəliyinin rəhbərlərinə verilməli idi. Onu zəif görüb bütün günahı qadının üstünə yıxırlar. Mənim sorğularıma da cavab verməməkləri bu məqsədə xidmət edir".

Vəkil deyir ki, Z. Abbasova müalicə xərcləri üçün götürdüyü 47 min manatı etiraf edir: "Abbasova Ukraynada uzunmüddətli müalicələrdə olub. Bunu təsdiq edən sənədlər də var. Həmin sənədləri məhkəməyə də təqdim etmişəm. Məhkəmədə özü də deyib ki, o, 47 min manatı müalicəsinə xərcləməzdən əvvəl ona çatacaq məbləğin verilməsi xahişi ilə rəhbərliyə rəsmi müraciət edib. Müraciətdən sonra cavabı gözləmədən hissə-hissə 47 min manatı götürüb və müalicəsinə xərcləyib. Düşünüb ki, onun çalışdığı nümayəndəlikdə 27 min avro pulu yığılıb, həmin pulu əvəzləşdirəcək. Bu gün də təsdiq edirlər ki, Abbasovanın Avropa İttifaqının mərkəzi ofisində 27 min avrodan bir qədər artıq pulu var. Lakin şantaj məsələsinə görə yoxlama aparılıb və nəticədə üzə çıxıb ki, ümumilikdə 983 min 254 manat mənimləmə var. Həmin mənimləməni də Zərifə Abbasovanın üzərinə qoyublar. İttihamda yer alan məbləği isə Abbasova bankdan rəhbərliyin göstərişi ilə nəğdlaşdıraraq alıb və rəhbərliyə təqdim edib. Məhkəmədə də dəfələrlə həmin şəxslərin adını çəkib. Hakimin diqqətinə çatdırıb ki, o, özbaşına heç zaman pul çıxara bilməzdi, bunun üçün nümayəndəliyin 1-ci, 2-ci şəxsinin və özünün imzası olmalı idi. Yalnız bundan sonra o, bankdan pulu götürə bilərdi. Pulları da özləri xərcləyiblər".

Vəkilin dedikləri ilə bağlı Avropa İttifaqının Bakıdakı Nümayəndəliyinin də münasibətini dərc etməyə hazırıq.

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Uzun istilərdən sonra Bakıda payız-qış havasına oxşar iqlim görünməyə başlayıb. Yoxsa təbiət də çaşqın durumdadır, dekabr gəlib, hələ bəzi ağacın yarpağı üstündədir. Kütə üzərində qara tut olan ağac görmüşəm iki gün qabaq. Biləcəri parkındakı ayı yata bilmir, dünən məktəblilərdən toyuq dönəri dilənirdi. Əgər ağaclar və heyvanlar qış yuxusuna getməsələr, yazda hansı təbiətin oyanmasından danışacaqdıq? Novruz bayramı, Keçəl və Kosa, Bahar qız ixtisara düşə bilirdi. Şükür olsun, bu bələdən qurtulduq. Novruz bayramında rəsmi tətil haradasa ay yarım qədər olur, xalqımız uzun əməkdan sonra dincəlir, yumurta döyüşdürür, tonqal qalayır. Nişanlı qızlar qapı dalından qulaq falına çıxır, ərğən oğlanlar papaq atır... Uzun sözün qısa-sı, fəsilərin dəyişməsi çox mühümdür. Hətta bələdiyyə seçkiləri qədər vacibdir.

Düşünürəm ki, təbiətin əsl simasına, fəsilərin yerinə qayıtmasına Dubayda keçirilən beynəlxalq iqlim konqresi müsbət təsir etmişdir. Hərçənd bəzi ağzıgöyçək mənbələrin iddiasına görə ərəb şeyxləri həmin iqlim iclasını... təzə nöyüt müqavilələri bağlamaq üçün düzüb qoşmuşlar. Nöyüt və qaz isə havanı ən çox korlayan maddələr sırasındadır. Ancaq ərəb dindaşlarımızı suçlaya bilmərik, həyatın qaydası budur. Bir yandan verirsə, o biri yandan alır.

Biz planetar termodinamik qanunların tətbiqatına uzun zaman sevinə bilmədik - hava soyuyan, şimal küləkləri cövlan etməyə başlayan kimi işıqlarımız keçdi. Sutka ərzində düz iki dəfə. Bu da maraqlı səbəb-nəticə əlaqəsidir, Bakıda hamı bilir ki, yağış yağsa tıxac olacaq, külək əssə işıq keçəcək, qar yağsa su boruları donacaq. Külək əsəndə niyə işıq keçir, hələlik mən bunun elmi səbəblərini bilmirəm. Orta məktəbdə fizika müəllimimə bu-radan salam göndərirəm.

İndinin özündə də bu cür dəqiq və qeyri-dəqiq elmlərin tədrisi sahəsində vəziyyətimiz o qədər müsbət şəkildə deyil. Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirmə Proqramı (PISA) adlı bir zad var, dünyanın 81 ölkəsində şagirdlərin biliklərini yoxlayıb. Bizimkilər mətn oxumaq qabiliyyəti üzrə 69-cu, təbiət elmləri üzrə 68-ci, riyaziyyatda isə 56-cı yeri tutublar. Deyirlər nəticələr qabaqkı illərə nisbətən pisləşməyə doğru gedirmiş, hərçənd qabaqlar bəzi illərdə Misir Mərdanov bu proqramı Azərbaycana heç buraxmırdı, guya bizə qarşı qərəzli olduqlarını söylərdi. Misir müəllimin "ört üstünü, qoxusu çıxmasın" siyasəti daha uğurluymuş.

Bir detallı xüsusi qeyd edək: hesabatda ölkələrin adları yazılsa da, bizimki "Bakı (Azərbaycan)" kimi göstərilir. Nəyə görə? Çünki qiymətləndirmə bütün ölkə üzrə yox, yalnız Bakıda aparılıb. İndi təəvvür edin bu yoxlama ucqar məktəblərimizdə də aparılısa neçənci yeri tutardıq.

Əslində təəvvür eləməyə də böyük ehtiyac yoxdur. Şagirdlərimizin mətn oxumaqda çətinlik çəkdiyini ən yaxarı - nazirlik səviyyəsində etiraf etmişik. Bu başqa cür ola da bilməz, çünki mətnlərimiz, dəftər-kitabımız hansı miltanı dilində yazılır, məlum deyil. Əgər bir ölkədə "Məmməd narkotiklə tutulub" cümləsi rəsmi idarədən "Məmmədin üzərində narkotik maddə aşkar edilərək tərəfimizdən götürülmüşdür" şəklində aləmə car çəkilsə, orda nə ana dili, nə fisincan-plov?... Heç biri qalmır.

Göründüyü kimi, bir az babatı riyaziyyatdır, o da repetitorların hesabına. Uşaqlar dōşənib riyazi formulları əzbərləyir, çoxunun mənasını başa düşməsələr də. Məna anlaşılmadığı üçün ölkənin az qala hər dəyişində "kompüter mühəndisliyi" fakültəsi var, lakin bir fərli proqram yazan yoxdur. Necə ki, bir ara hər yerdə "beynəlxalq münasibətlər" fakültəsi açırdıq, axırda heç kimlə münasibətimiz qalmadı.

Təbiət elmləri sahəsində vəziyyət daha ağlamlıdır. Vaxtilə böyük kimya sənayesi olan ölkədə indi adi duru sabunun keyfiyyətini tapanda sevinirik. Yeni heç sevinmirik.

İnşallah, gələn Novruza qədər vəziyyət düzələr.

Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) Yeni Kaledoniyaya ezam olunmuş əməkdaşı Aygün Həsənovanın vizası olduğu halda həmin ölkəyə girişinə qadağa qoyulub. Jurnalist bir sutka polis bölməsində saxlanılaraq "arzuolunmaz şəxs" kimi ölkədən çıxarılıb.

Baş verən faktla bağlı rəsmi qurumlar bəyanat yayıblar. Medianın İnkişafı Agentliyinin bəyanatında bildirilir:

"AZƏRTAC-ın Yeni Kaledoniyaya ezam edilmiş əməkdaşı Aygün Həsənovanın bu ölkənin rəsmi dairələri tərəfindən jurnalist kimi peşəkar fəaliyyətini yerinə yetirməsinə qanuni əsas göstər-mədən maneçilik törədilməsinə və polis bölməsində saxlanılaraq "arzuolunmaz şəxs" qismində ölkədən çıxarılma-sını jurnalistin informasiya əldə etmək hüququnun məhdudlaşdırılması kimi qiymətləndirir və qınayır. Jurnalistin məhz Azərbaycandan gəl-diyini əsas götürərək peşəkar fəaliyyətinə müdaxilə edilmə-si və polis nəzarəti altında saxlanılaraq təyyarəyə minə-nədək müşahidə altında ol-ması hadisənin siyasi sifariş olduğunu deməyə əsas verir. Bu, Fransada müxtəlif tədbir-ləri işıqlandıran jurnalistlərin, o cümlədən Azərbaycan me-dia təmsilçilərinin peşəkar fə-aliyyətinə maneçilik törədil-məsi, onların informasiya əldə etmək hüququnun kobud, qeyri-qanuni üsullarla qarşı-sının alınmasına yönəlmiş nö-vbəti addımdır. Biz dünyada ifadə azadlığının vəziyyətini qiymətləndirmək kimi kifayət qədər geniş və ciddi missiya-nı öz üzərinə götürmüş beynəlxalq təşkilatların, jurna-listlərin hüquqlarının qorun-ması sahəsində ixtisaslaşmış QHT-lərin məsələyə münasi-bət bildirməsini tələb edirik", - deyərək bəyanatda qeyd olunub.

Mətbuat Şurası da AZƏRTAC-ın əməkdaşının jurnalist fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı bəyanat yayıb: "Fransız müstəmləkəsi Yeni Kaledoniyada yerli polisin ora ezam olunmuş Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) əməkdaşı Aygün Həsənovaya münasibətdə nalayiq, qəddar rəftarı, ona qarşı qanunsuz davranışı - Şengen vizası olmasına baxmayaraq, əsassız tələblər irəli sürməsi Fransanın söz və ifadə azadlığına dözümsüzlüyünün aşkar göstəricisi, növbəti bariz nümunəsidir. Baş vermiş hadisə bir daha təsdiqləyir ki, özünü dünya demokratiyasının beşiyi sayan Fransa ali dəyər və prinsiplərə qətiyyətlə məhəl qoymur.

Yeni Kaledoniya polisinin hərəkəti qəbul ediləməzdir, tam yolverilməzdir. AZƏRTAC-ın əməkdaşının saxlanılması, həbslə hədələnməsi, "arzuolunmaz şəxs" kimi təyyarəyə mindirilərək, digər ölkəyə yola salınması jurnalistin sərbəst fəaliyyətinin qarşısının qeyri-qanuni yolla alınmasıdır. Belə yanaşma yalnız diktatura rejiminə xas ölkələr

Fransa "demokratiyası" - azərbaycanlı jurnalistin deportasiyası siyasi sifarişdir, ya....

"Özünü dünya demokratiyasının beşiyi sayan Fransa ali dəyər və prinsiplərə qətiyyətlə məhəl qoymur"

üçün xarakterikdir. Düşün-məyə əsas var ki, ümumən prezident Emmanuel Makronun administrasiyası Yeni Kaledoniyada, belə demək mümkündürsə, avtoritarizm oca-ğı qurmaqdadır. Bu isə Fran-sa adına da son dərəcə utan-verici durumdur.

Yeni Kaledoniya xalqının zülməndən qurtulmaq, azadlığı-na qovuşmaq uğrunda mü-cadiləsinə işıqlandırmaq üçün ora səfər etmiş AZƏRTAC-ın əməkdaşı özünün peşə bor-cunu yerinə yetirmək istəyir-di. Azərbaycan Mətbuat Şu-rası hesab edir ki, ona qarşı aşkar qanunsuzluq bütövlük-də dünyanın media ictimaiy-yetini düşündürməlidir. Nəzərə alaq ki, bu xoşagəlməz olay - jurnalistin fəaliyyətinin zorakı üsullarla məhdudlaşdırılması, nəinki Yeni Kaledoni-yadakı, ümumən digər fransız müstəmləkələrindəki, habelə Fransanın özündəki nümayiş və mitinqləri işıqlandıran xarici media təmsilçilərinin təhlükəsizliyi məsələsini aktuallaşdırmaqdadır.

Mətbuat Şurası Yeni Kaledoniya polisinin AZƏRTAC-ın əməkdaşı Aygün Həsənovaya qarşı klassik diktatura quruluşlarının fəaliyyət dəst-xəttinə xas hərəkət və davranışını qətiyyətlə pisləyir və beynəlxalq təşkilatları, o cümlədən beynəlxalq media qurumlarını baş vermiş hadisəyə münasibətdə susqun qalmamağa çağırır. Şura bu qənaətdədir ki, azərbaycanlı jurnalistin üzvləşdiyi antiinsani hərəkətə layiqli hüquqi qiymət veriləməsi cəzasızlıq diktatura rejiminə xas ölkələr

mühitin mövcudluğu isə oxşar hadisələrin təkrarı üçün presedent yaradır. Ona görə də bütövlükdə Makronun rəhbərlik etdiyi fransız diktaturasının mediaya, jurnalistikaya münasibətdə qəddarlıqdan əl çəkməyə məcbur edilməsi şərtidir. Bu şərt isə yalnız mü-tərəqqi ictimaiyyətin səfərbərliyi, etirazı ilə yerinə yetirilə bilər".

SƏS Media Qrupunun rəhbəri, siyasi şərhçi Bəhrüz Quliyev "Yeni Müsavat"a azərbaycanlı jurnalistin deportasiyasını belə şərh etdi: "Özünü demokratiyanın beşiyi adlandıran, bütün tribunallardan azad media haqqında ağzadolusu danışan bu ölkə əməlinə başqadır, heç bir norma və prinsipləri qorumur, heç bir ölkədə olmayan çirkin üsullardan istifadə etməklə medianın fəaliyyətini məhdudlaşdırır, vətəndaşların sərbəst toplaşmaq hüququ onların əlindən alır. Qondarma "erməni soyqırımı"nın in-karı və buna görə insanların cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi yalnız Fransada qanun şəklinə salınıb. Halbuki Ermənistanın özündə belə qanun yoxdur. Bu, nədən irəli gəlir? Əlbəttə, bunlar Fransanın milli, dini və irqi ayrı-seçkiliyin başında durduğuna işarədir. İslamofobiya Fransada son onilliklərin dövlət siyasətinə çevrilib. Fərqli dinlərin daşıyıcılarına, Afrika əsillilərə, miqrantlara qarşı antipatiyanın kökündə də müxtəlif fobiya-lar dayanır. AZƏRTAC-ın müxbir-nə qarşı qeyri-insani hərəkət, jurnalistin öz peşəsini yerinə yetirərkən ona qarşı zorakılıq

tətbiq edilməsi də Fransanın iç üzünü bütün dünyaya göstərmiş oldu. Fransa müstəmləkə ölkəsi olmaqda hələ də davam edir. Fransanın müstəmləkələrindən biri Yeni Kaledoniyada zaman-zaman etiraz aksiyaları keçirilir, bu ada ölkəsi Parisin caynağından qurtulmaq üçün illərdir mübarizə aparır. Amma hər dəfəsində Fransa ordunun, polisin gücü ilə kaledoniyalıların azadlıq mübarizəsi qanla yatırır. Son illər isə bu mübarizə fərqli formada və daha intensiv şəkildə aparılır. Bu da Parisi narahat etməyə bilməz. Ona görə də Yeni Kaledoniyada baş verən-lərin dünya miqyasına çıxma-ması üçün bütün imkanlardan istifadə edilir. Dekabrın 5-də ada ölkəsində geniş etiraz mitinqləri başlamışdı. Azərbaycanlı jurnalist də məhz həmin hadisələri işıqlandırmaq üçün ora ezam olunmuşdu. Əlinde yalnız qələmi və fotoaparatu olan xanım-jurnalist Fransa üçün, yaxud bu ölkənin müstəmləkəsi olan Yeni Kaledoniyada keçirilən mitinqlərə cəlb edilmiş fransız polisi və çoxsaylı hərbiçiləri üçün hansı təhlükə törədə bilərdi? Fransa bütün dünyada istismarçı, sü-mürücü xislətinə görə tanınır və bu əməllərinə görə dünya ictimaiyyətinin qınağına tuş gəlir. Rəsmi Paris adada baş verən qanlı hadisələrin, zorakılıqların, bəşəriyyətə qarşı törədilən cinayətlərin gizli qalması üçün hər cür addımları atır. Jurnalistlərə qarşı vandal, zorakı, insanlıqdan kənar rəf-tarın da səbəbi budur".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun 5 dekabrda keçirilən görüşündə şübhəsiz ki, Cənubi Qafqazla bağlı müzakirələr də prioritet təşkil etdi. Xüsusilə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh, delimitasiya məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Ceyhun Bayramov Azərbaycanın Ermənistanla sülh prosesinin əsas elementlərinin təşəbbüskarı kimi bölgədə sülh və sabitliyin bərqərar edilməsində maraqlı tərəf olduğunu, ərəzilərimizdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin və separatçı rejiminin mövcudluğuna son qoyulduqdan sonra sülh sazişinin razılaşdırılması üçün şərait yarandığını vurğulayıb. Eyni zamanda normallaşmanın digər istiqamətlərindən biri olan Azərbaycanla Ermənistan arasında ikitərəfli əsasda sərhədin delimitasiyası üzrə danışıqların intensivləşməsinin tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdırılıb.

Görüşdə həmçinin iki ölkə arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyində duran digər ikitərəfli və regional əməkdaşlıq məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Bəllidir ki, Azərbaycan regiona aidiyyəti olmayan dövlətlərin, qurumların regional məsələlərdə, o cümlədən sülh, delimitasiya prosesində iştirakına qarşıdır. O da məlumdur ki, hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh və delimitasiya ilə danışıqların həssas mərhələsidir, ikitərəfli, birbaşa görüşlərə daha çox ümid bəslənilir.

Bunun paralelində isə Rusiya və Qərb arasında Cənubi Qafqazda mövqe savaşı güclənir. Belə bir çətin gedişatda, Ceyhun Bayramovun söylədiyi kimi, sülh üçün yaranmış şəraitdən yararlanmaq mümkün olacaqmı? Rusiyanın hazırkı mövqeyi sülh sazişinin imzalanmasının lehinə, yoxsa əleyhinədir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov arasında görüş mühüm aktuallıq kəsb edir. Bu görüş Xəzəryanı ölkələrin xarici işlər nazirlərinin görüşü çərçivəsində reallaşdı: “Mətbuat üçün açıq olan hissədə yayılan videogörüntülərdə də izlədik ki, Cənubi Qafqazda sülh və nizamlanma prosesi ilə bağlı da çox önəmli fikirlər söylənilirdi. Biz anlayırıq ki, Rusiya-Ukrayna mü-

Prezident Əliyev sülh sazişi ilə bağlı mühüm detallı açıqladı

“Biz hər iki azlığı sülh müqaviləsində təsbit edəcəyik və ya bunun haqqında, ümumiyyətlə, danışmayacağıq”; Ceyhun Bayramovla Lavrovun Moskva görüşünə Bakıdan baxış...

haribəsi fonunda postsovet məkanında Rusiyaya qarşı bir mübarizə başlayıb və getdikcə amansız xarakter daşıyır. Bu mübarizə müstəvisində Ermənistan Rusiyanın geosiyasi orbitindən ayrılır, kənar oyunçuları regiona dəvət edir, sülh müqaviləsini Avropa-ABŞ geosiyasi mərkəzlərində imzalamaq niyyətindədir, sürətlə silahlanır. Bu addımlar isə Rusiya və İranın qəzəbi ilə qarşılanır. Moskva və Tehran İrəvanın addımlarını qəbul etmirlər. Məhz elə bu xüsusda 3+3 platforması, Xəzəryanı ölkələrin xarici siyasət idarələrinin toplantıları da göstərir və ortaq fikir bundan ibarətdir ki, kənar geosiyasi aktorlar burada öz maraqlarını diqtə etməyə çalışırlar. Ona görə də buna qarşı vahid bir mövqe, vahid yanaşma sərgilənməlidir. Ermənistan isə Cənubi Qafqazda sülhü pozan destruktiv element kimi özünü göstərir və yavaş-yavaş Ukraynanın bir zamanlar getdiyi yolu getməyə çalışır - Rusiya əleyhinə etirazlar, müqavimət hərəkəti özünü göstərməkdədir. Nəticənin necə olacağından asılı olmayaraq bu gün artıq ilkin şərtlər da ikitərəfli münasibətlərin pozulmasında özünü göstərir. Əlbəttə ki, Rusiyanın əlində ciddi təsir rıçaqları var. Vaxtı gəldikcə Ermənistanla təsirini göstərəcək. O cümlədən sülh müqavilə-

sinin imzalanması üçün də təsirini göstərə bilər”.

Politoloq Azad Məsiyev bildirdi ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişi mütləq şəkildə imzalanmalıdır. Çünki sülh sazişi imzalanmıyınca Cənubi Qafqazda gərginlik artacaq və bu da bütün bölgə dövlətlərinə təsirini göstərəcək: “Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətin yenidən alovlanması ehtimalını aradan qaldırmağın yolu sülh müqaviləsini imzalamaqdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 6-da ADA Universitetində forumda çıxışında Ermənistanla sülh sazişinin necə nəzərdə tutulduğunu açıqlayıb. Prezident deyib: “Sülh prosesi- nin təşəbbüskarı biz olmu-şuq. İlk mərhələdə Ermənistan tərəfinin səyləri var idi. Bu, həmin sülh müqaviləsi layihəsinə “Dağlıq Qaradağ respublikası”nı daxil etmək idi. Biz əlbəttə ki, bunu rədd etdik. Onlar çalışırdılar ki, müxtəlif mətnlər, formatlar çərçivəsində bunu oraya daxil etsinlər. Bizim isə münasibətimiz o idi ki, bu haqda danışıq bilmərik, danışmamalıyıq və ərazi bütövlüyünün tanınması qarşılıqlı olmalıdır. Ona görə də biz deyirdik ki, Azərbaycanda erməni azlığı o mətnə daxil ediləcəksə, o zaman Ermənistanla didərgin salınmış

azərbaycanlıların da məsələsi oraya daxil edilməlidir və onlar Ermənistanla qayıtmalı, orada yaşamalıdır, onların hüquqları, təhlükəsizlikləri tam təmin olunmalıdır. Necə ki, Azərbaycanda erməni azlığının hüquqları təmin ediləcək. Təəssüf olsun ki, Ermənistan tərəfi bunu rədd etdi. Bu, məntiqsiz idi. Çünki biz qeyri-adi bir şey təklif etmirdik. Biz qarşılıqlı prinsipi təklif edirdik. Digər variant isə ümumiyyətlə, bu mövzuya toxunmamaq idi.

Sentyabrın 19-da keçirilən antiterror tədbirlərindən sonra mənə elə gəlir ki, bu maneə aradan qalxıb. Biz hər iki azlığı sülh müqaviləsində təsbit edəcəyik və ya bunun haqqında, ümumiyyətlə, danışmayacağıq”. Azərbaycan Prezidentinin bu açıqlaması, xüsusən də sonuncu cümlə ortada sülh müqaviləsi layihəsinin mövcudluğunu söyləməyə əsas verir. Cənab İlham Əliyev sülh müqaviləsinin əsas şərtlərini faktiki olaraq açıqlamış oldu. Ümid edək ki, sülh sazişi elə bu cür də imzalanacaq”.

Politoloq qeyd etdi ki, ABŞ və Fransa Cənubi Qafqazda gərginliyin hökm sürməsində maraqlı olduqlarını ortaya qoyurlar. Faktiki olaraq Ermənistanı sülh sazişindən imtina etməsi üçün qızıdırırlar: “Ermənistanı maddi

Rusiya XİN: “Azərbaycan Moskvada görüşə razılığını təsdiqləyib, Ermənistan yox”

Rusiya sülh sazişi ilə bağlı Ermənistan və Azərbaycana Moskvada və üçüncü ölkələrin ərazisində keçirilən çoxtərəfli tədbirlər çərçivəsində görüşmək üçün təkliflər göndərilib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova dekabrın 6-da keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Rusiyanın təklifinə müsbət cavab verib: “Bakı bizə hər zaman danışıqların keçirilməsinə hazır olduğunu təsdiqləyib. Təəssüflər olsun ki, erməni tərəfdaşlarımızla bağlı bunları deyə bilmərik. Mümkündür ki, onlar hesab edirlər ki, Vaşinqtondan, Brüsseldən və Parisdən olan yeni “məsləhətçi”lər daha maraqlı, daha yaxşı, daha səmərəli təkliflər verə bilərlər. Bilmirəm, düşünürəm ki, hər zaman əvvəlki təcrübəyə, qonşuların təcrübəsinə baxmaq lazımdır. Bu, hər zaman faydalıdır. Avropa İttifaqının müşahidəçilərinin, Praqa və Brüsseldə olanların nəyə gətirib çıxardığını biz hamımız gördük. Ola bilsin ki, erməni xalqı hər şeydən xəbərdar deyil. Ona görə ki, erməni xalqını hər şey barədə məlumatlandırmırlar”.

Zaxarova erməni xalqına xəbərdarlıq edərək bildirdi ki, ən yaxın “dostları”nın (Qərb ölkələri-red.) Ermənistanla məsləhətləri növbəti sürprizə gətirib çıxaracaq: “Bir daha qeyd edirəm, məhz Praqa və Brüsseldə bu cür baş vermişdi. Məhz qərblilərin əli ilə... Mən bunu vurğulamaq istəyirəm. Başa düşürəm ki, sözlərim Ermənistanın müvafiq KİV-ləri tərəfindən təhrif ediləcək. Məhz qərblilərin məsləhəti ilə müvafiq sənədlərdə Qarabağ ermənilərinin hüquq və təhlükəsizliyi barədə bir kəlmə də qeyd olunmamışdı. Qərblə məsləhətçilərə inanmaq istəyən kimsə indi bu barədə düşünürmü? Əgər bu müddəalar sənəddə yazılısaydı o zaman, indi İrəvanda hakimiyyətə ümid edərək öz evlərini tərk edən insanlarla bağlı nə etmək məsələsi yaranmazdı”.

və silah sardan gücləndirməyə çalışırlar ki, İrəvanda arxayınlıq yaransın və Azərbaycanla qarşı yenidən hərbi hücumlara başlasın. Fransa və ABŞ sülhü deyil, müharibəni dəstəklədiklərini Ermənistanla dəstək verməklə nümayiş etdirirlər. Onların dəstəyindən ruhlanan Nikol Paşinyan sülh sazişinin imzalanmasını müxtəlif bəhanələrlə uzadır. Ermənistan imitəsiya xatirinə danışıqlara hazır olduğunu bəyan edir. Hər dəfə də danışıqlar masasında elə təkliflərlə çıxış edir, elə mövqe ortaya qoyur ki, Azərbaycanın onları qəbul etməsi təbii ki, mümkün olmur. Ermənistan məqsədli şəkildə bunu edir ki, sülh sazişinin imzalanması uzansın.

Qərbin Ermənistanı müdafiə etməsi və Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalanması imkan verməməsi həm də Rusiyanın Cənubi Qafqazda maraqlarına zərbə vurmaq üçündür. İndiki halda Cənubi

Qafqazda sabitlik Rusiyanın maraqlarına cavab verir. Ona görə də ABŞ-dan və Fransadan fərqli olaraq Rusiya Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasını istəyir. Qərb isə Rusiyanın maraqlarına qarşı olduğu üçün sülh müqaviləsinin imzalanmasına mane olur. Rusiya sülh üçün yaranmış şəraitdən yararlanmağın tərəfdarıdır. ABŞ və Fransa isə buna qarşıdır. ABŞ çalışır ki, Azərbaycan Rusiya ilə əlaqələrini kəssin, Rusiya ilə gərginlik xəttini götürsün. Bununla ABŞ Rusiyanı bölgədə tək etməyə çalışır. Ancaq Vaşinqtonun bu planlarının gerçəkləşməsi üçün iştirakçıya çevrilmək Azərbaycanın dövlət maraqlarına uyğun deyil. Rusiyanın Ermənistanla təsir rıçaqları Qərbdən daha çoxdur. Ona görə də hesab edirik ki, Rusiyanın Ermənistanı masaya oturdub başa sala- caq imkanları var”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan iqtisadiyyatı ÜDM-in üçdə birini və ixracın 90 faizini təşkil edən neft-qaz sektorundan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Mövcud neft ehtiyatlarının azaldığı və daha 25 il kifayət edəcəyinin gözləndiyi bir şəraitdə kompleks və effektiv dekarbonizasiya səyləri iqtisadiyyatı saxləndirməyə, yaşıl hidrogen və kənd təsərrüfatı kimi yeni artım drayverlərinə rəvac verəcək. Bu fikirlər Dünya Bankı Qrupunun açıqladığı Azərbaycana dair İqlim və İnkişaf Hesabatında (CCDR) əksini tapıb.

Ölkəyə neft pullarının axını başlandıqdan bəri Azərbaycanda kənd təsərrüfatı qeyri-neft sektorunun inkişafı baxımdan prioritet sahə olaraq müəyyənlaşıb. Son 8 ildə aqrar sektora həm də qeyri-neft ixracının artırılması baxımından öncelikli yanaşma nümayiş etdirilir. Bu sektorda dövlət çoxsaylı dəstək mexanizmləri, subsidiyalaşma həyata keçirilir, hər il yüz milyonlarla manat dövlət vəsaiti xərclənir. Lakin hələ də sektorun nə ÜDM-də, nə ixracda, nə gəlirlərdə payını əhəmiyyətli şəkildə artırmaq mümkün olmayıb.

Rəsmi statistikaya əsasən, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr ayları üzrə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 10 milyard 865,5 milyon manat təşkil edib. Bunun 5 milyard 134,0 milyon manatı heyvandarlıq, 5731,5 milyon manatı isə bitkililik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının istehsalı 3,0 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 3,3 faiz, bitkililik məhsulları üzrə isə 2,7 faiz artıb. Verilən rəsmi hesabatlarda ölkədə buğda istisna olmaqla, əksər kənd təsərrüfatı məhsulları ilə özünütəminatın yüksək səviyyədə olduğu əksini tapır. Lakin əhalinin qida rasionunda üstünlük təşkil edən əsas məhsulların idxalı da davam edir. Yeni istehsal artımı tələb artımını qarşılamır...

İxracal gəlincə, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr ayları ərzində aqrar və aqrar-sənaye məhsulları üzrə birgə ixracın statistik dəyəri 9,2 faiz artaraq 733,8 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu zaman aqrar-sənaye məhsullarının yaratdığı dəyər ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12,9 faiz artaraq 162,7 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Aqrar məhsulların ixracında 8,1 faiz artım qeydə alınıb, ixrac həcmi 571,1 milyon dollara çatıb.

On ayda ölkənin ümumi ixracının 29,3 milyard dollar olduğunu nəzərə alsaq, 571,1 milyon dolların nə qədər "yüksək" göstərici olduğunu rahatlıqla söyləmək olar...

Dünya Bankı ekspertlərinə görə, kənd təsərrüfatı Azərbaycanın qeyri-neft iqtisadiyyatı üçün mühüm sa-

Kəndlinin suvarma dərdi - ölkənin ərzaq təhlükəsizliyi və ...

Azərbaycan böyük çağırışlarla üz-üzə qalıb; sudan səmərəli istifadə və kənd təsərrüfatında smart texnologiyaların tətbiqi çox önəmlidir

ənənəvi əkinçilik təcrübələrindən istifadə edirlər. Eyni zamanda Azərbaycanda fermerlər iqlimə optimallaşdırılmış kənd təsərrüfatının (İOKT) məhsul artımı, torpaqların keyfiyyətinin artırılması və ətraf mühitə təsirin azaldılması ilə bağlı faydalardan məlumatlı deyillər: "Təhsil və məlumatlılığın azlığı daha yüksək məhsuldarlıq potensialını özündə birləşdirən yeni bitkilərin tətbiqini məhdudlaşdırır".

Hesabatda damcılı suvarma ilə bağlı məsələlərə də toxunulub: "Damcılı suvarmadan istifadə perspektivli olsa da, müəyyən məhdudiyyətlər var. Hazırda suvarılan torpaqların təqribən 57 faizində intensiv səthi suvarmadan, 43 faizində isə çiləmə üsulu ilə suvarmadan istifadə edilir. Damcılı suvarma ən çox çoxillik bitkilər, xüsusilə meyvə ağacları üçün münasibdir. Yəni bu cür suvarma taxıl bitkiləri üçün münasib hesab edilmir. Azərbaycanın dövlət subsidiya siyasəti damcılı suvarmaya görə subsidiyaları əhatə etmir".

BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının Azərbaycandakı Tərəfdaşlıq və Əlaqələndirmə Ofisi-nin (FAO) rəhbəri Nasar Həyat hesab edir ki, daha az su tələb edən kənd təsərrüfatı sahələrinin inkişafı etdirilməlidir: "Səmərəliliyə və daha keyfiyyətli məhsula nail olmaq üçün çoxlu araşdırmalar aparılmalıdır. Lakin bu o demək deyil ki, biz susuz məhsul istehsal edə bilərik".

O bildirib ki, suyu israf etmədən də yüksək məhsuldarlıq əldə edə bilərik: "Təkcə kənd təsərrüfatında su israfının qarşısını almaqla kifayət qədər suya qənaət etmək olar".

Azərbaycanın kənd təsərrüfatı, iqtisadiyyatın digər sahələri kimi, müasir texnologiyaların tətbiqinə təşnədir. Bu sahə qənaətli və səmərəli suvarma texnologiyalarının kütəvi tətbiqini tələb edir. Bu prosesin gecikməsi nəinki aqrar istehsalın azalması, ərzaq təhlükəsizliyinə təhdidin formalaşması, həmçinin ölkənin mühüm bir hissəsinin böyük su çatışmazlığının ən ağır forması ilə üzləşməsinə gətirib çıxara bilər.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

hələrdən biridir. Sektor ÜDM-in 8 faizdən az hissəsini əhatə etsə də, ümumi məşğulluğun 36 faizi bu sektorun payına düşür. Sektor təkə ekstremal hava şəraitinə deyil, həm də ölkədə mövcud su çatışmazlığına çox həssasdır. Sektorun temperaturların artması və su elçatanlığının azalmasına qarşı müdafiəsi iqlim dəyişikliyinə davamlılığı artırmaq və emissiyaları azaltmaqla məhsuldarlığı yaxşılaşdırmaq üçün suvarma səmərəliliyinin artırılmasını və iqlimə uyğun rəşional kənd təsərrüfatı təcrübələrinin tətbiqini zəruri edir.

Son illərdə hamının danışdığı bir problem global iqlim dəyişikliyinə Azərbaycanın mənfi təsirləri və onlara qarşı hazırlıq məsələləridir. Qlobal iqlim dəyişmələri ilə bağlı bütün dünyada olduğu kimi Azərbaycanda da yerüstü və yeraltı su ehtiyatlarının həcmi azalıb. Hazırda Arazda, Samurda və digər çaylarda suyun həcmi azalıb. Bu gün Azərbaycanda şirin su ehtiyatlarının cəmi təxminən 2-2.2 faizi içməli su məqsədilə istifadə olunur. Bu fikirləri "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin mətbuat katibi Anar Cəbrayillı APA-ya deyib. "Azərsu" ASC-nin illik olaraq həm yeraltı, həm də yerüstü mənbələrdən il ərzində 600 milyon kubmetrə yaxın götürülən suyu təmizləyib, emal və nəql edərək istehlakçılara çatdırıldığını deyən A.Cəbrayillı qeyd edib ki, səmərəliliyin artırılması istiqamətində

də işlər görülür: "Su ehtiyatlarından səmərəli istifadə ilə bağlı tədbirlər planına əsasən, Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi "Azərsu" ASC-nin qarşısına bir sıra məsələlər qoyulub. Su itkilərinin azaldılması, sudan qanunsuz istifadənin qarşısının alınması, eyni zamanda da səmərəli istifadə ilə bağlı təbliğat, təşviqat işlərinin aparılması və sayğaclaşmanın həyata keçirilməsi bizim əsas hədəflərimizdəndir".

Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurası, İqtisadiyyat Nazirliyi və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Əhali Fondunun birgə hazırladığı "Azərbaycanda DİM-in Maliyyələşdirilməsi" ilə bağlı hesabatına əsasən, 2040-cı ilədək Azərbaycan ən çox su problemi olan 33 həssas ölkə arasında 18-ci yerdə qərarlaşacaq. 2025-ci ilədək isə Azərbaycanın adambaşına ən aşağı təminatlı su ehtiyatlarına malik 13 ölkə arasında qərarlaşacağı proqnozlaşdırılır.

Dünya Bankı Qrupunun "Azərbaycana dair İqlim və İnkişaf Hesabatı"na (CCDR) əsasən Azərbaycanda təsərrüfatların 80 faizi quraq və ya yarımquraq ərazilərdədir, suvarılan bitkilər ümumi kənd təsərrüfatı məhsullarının 80 faizinədək hissəsini təmin edir. Və ölkəmizdə kənd təsərrüfatı artıq ciddi su təhlükəsizliyi problemi yaşayır. Bildirilir ki, əlavə buxarlanma səviyyəsi və suya olan tələbatla əlaqədar, ölkədə istiləşmə dərəcəsi orta hesabla 0,7°C

olsa da, yay-yaz vaxtlarında və quraq illərdə vəziyyət daha da kəskinləşir: "Gələcək yağıntı meyllərinin qeyri-müəyyənliyi su sektoruna investisiyalar və bu sektorla bağlı siyasət üçün problemlər yaradır".

Dünya Bankı ekspertlərinin hesablamalarına görə, proqnozlaşdırılan iqlim dəyişiklikləri əlavə təzyiq amilləri yaradacaq ki, bu da Azərbaycanda yağış suyu ilə qidalanan bitkilərin məhsuldarlığının 2051-2060-cı illərdəki tədricən, lakin 1995-2014-cü illərin baza səviyyəsindən isə kəskin şəkildə - 30 faizədək azalmasına gətirib çıxaracaq. Kartof, şəkər çuğunduru və meyvələr daha çox təsirə məruz qalacaq. Bundan başqa, hesabatda qeyd olunub ki, Azərbaycanın mərkəzi rayonlarındakı əkin sahələrinin çoxu su qıtlığı ilə üzləşəcək. Bərdə, Ağcabədi, Saatlı, Kürdəmir, Biləsuvar, Nəftçala, İmişli, Yevlax, Sabirabad və Salyan və dağlıq ərazilərdəki yağışla qidalanan və suvarma sxemləri ilə təchiz edilməyən Qarabağ, Şəki-Zaqatala və Dağlıq Şirvanda bitkilər daha ciddi təsirlərlə üzləşəcək. Ölkənin cənub əraziləri olan Cəlilabad və Masallı da risk altındadır.

Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə direktoru Roland Praysın dediyinə görə, ölkədə mövcud su ehtiyatlarının 30-50 faizi itirilir: "Bu səbəbdən də Azərbaycan üçün su təhlükəsizliyinə sərməyə qoyuluşu böyük mənə kəsb edir".

R.Prays qeyd edir ki, Azərbaycan tövsiyələri nəzərə alaraq, hədəfləri bəlli edərək gələcək artımlara müəyyən sərmayələr qoyub əlavə gəlir əldə edə bilərlər: "Xüsusi olaraq qeyd edim ki, Azərbaycanın zəngin bərpa olunan külək və günəş resursları gələcəkdə yaşıl enerji ixracı üçün münbit şərait yaradaraq bir sıra sektorların karbonsuzlaşmasına təkan verə bilər".

Dünya Bankının hesabatına görə, Azərbaycandakı kiçik və orta fermerlər hələ də

Koronavirus pandemiyasından sonra - 2021-ci ildən başlayan global bahalaşma Rusiyanın Ukraynaya hücumu ilə pik həddinə çatdı. Enerjidaşıyıcılarının kəskin bahalaşması fonunda əksər inkişaf etmiş iqtisadiyyatlar ikirəqəmli inflyasiyaya məruz qaldı, mərkəz banklar bu problemə qarşı ən uğurlu hesab olunan mübarizə metodunun tətbiqinə başladılar. Onlar faiz dərəcələrini sürətlə artırmaqla, inflyasiyanı cəmləməyə yolunu tutdular.

ABŞ, Avropa İttifaqı, Böyük Britaniya və digər aparıcı iqtisadiyyatlarda "kəmərlərin sıxılması" iqtisadiyyata maliyyə axınının azalması ilə müşayiət olundu ki, bu da global resessiyanın baş verəcəyi gözləntilərini formalaşdırdı. Xüsusilə ABŞ Federal Ehtiyatlar Sisteminin uçot dərəcəsinin kəskin artırması dünyanın bir sayılı iqtisadiyyatının resessiyaya uğrayacağı təhlükəsini gücləndirdi. Lakin ötən müddət ərzində ABŞ və digər inkişaf etmiş ölkələrdə faizlər ən yüksək həddə çatdırılsa da, bu addımların global resessiya və böhrana gətirəcəyinə dair proqnozlar özünü doğrultmadı. 2022-ci ilin ikinci yarısından etibarən global səviyyədə inflyasiyanın azalması prosesi gedir, əksər ölkələrdə inflyasiya hədəf göstəricisinə yaxınlaşır.

İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) açıqladığı məlumata görə, quruma daxil olan ölkələrdə oktyabrda illik inflyasiya 5,6 faiz təşkil edib. Bu, 2021-ci ilin oktyabrından bəri ən aşağı göstəricidir. Bu ilin sentyabrında inflyasiya 6,2 faiz təşkil etmişdi. Oktyabrda OECD-nin 28 ölkəsində inflyasiyanın zəifləməsi qeydə alınıb, səkkiz ölkədə, xüsusilə də Yunanıstan və Çexiyada qiymət artımı sürətlənib.

OECD enerji qiymətləri əvvəlki ayda 0,5 faiz azaldıqdan sonra oktyabrda daha 4,8 faiz ucuzlaşıb. Ərzaq qiymətlərindəki 8,1 faizlik bahalaşma oktyabrda 7,4 faizə düşüb.

Ərzaq və enerji xərcləri nəzərə alınmadan istehlak qiymətləri (baza inflyasiya) sentyabrda 6,6 faizə qarşı oktyabrda 6,5 faiz olub.

G7 ölkələrində inflyasiya oktyabrda bir ay əvvəlki 4,1 faizdən 3,4 faizə qədər azalıb. Bu, 2021-ci ilin aprelindən bəri minimum tempdir. G20 ölkələrində qiymətlər sentyabrda 6,1 faizlə müqayisədə 5,7 faiz artıb.

Avrozonada qiymət artımı (HICP indeksi)

Dünya inflyasiyanın öhdəsindən necə gəldi - aldadıcı dövr, yoxsa...

Avropa və Çin global iqtisadiyyatın baş belasına çevrilir

oktyabrda bir ay əvvəlki 4,3 faizlə müqayisədə 2,9 faiz təşkil edib. Ərzaq və enerji qiymətləri nəzərə alınmadan göstəricinin artım tempi 4,5 faizdən 4,2 faizə qədər zəifləyib.

ABŞ-da inflyasiyanın 3,2 faizə qədər azalması FED-in monetar siyasəti daha da sərtləşdirməsi, uçot dərəcəsinin azaltması ehtimalını minimuma endirib. Eyni zamanda ölkədə iqtisadi artımın sürətlənməsi müşahidə olunur.

"Eurostat"ın ikin hesablamalarına əsasən, Avrozonada noyabr ayında 2,4 faizlik inflyasiya qeydə alınıb. Halbuki analitik mərkəzlər bu göstəricini 2,7 faiz proqnozlaşdırmışdılar. Enerjidaşıyıcıları və ərzaq məhsulları nəzərə alınmadan hesablanan baza inflyasiyası isə oktyabrda 4,2 faizdən noyabrda 3,6 faizə düşüb. Avropa İttifaqında inflyasiyanın azalması müsbət proses olsa da, ayrı-ayrı ölkələrdə, xüsusilə də Almaniyada, Fransada sənayenin zəifləməsi təhdidlər formalaşdırır. Bundan əlavə, dünyanın ikinci böyük iqtisadiyyatına malik Çində proseslər getdikcə daha təhlükəli xarakter alır, daşınmaz əmlak sektorunda problemlər dərinləşir, regional hökumətlərin borcları ölkənin maliyyə sistemində böyük çətinliklər yaradır. Belə ki, Çinin bütün şəhərləri və əyalətləri illərlə idarə olunmayan borclanmadan son-

ra böyük həcmdə borc yığıblar. İndi ölkə hakimiyyəti maliyyə sektorunda sabitliyi poza biləcək yerli hökumətlərin defolt dalğasının qarşısını almağa çalışır.

"The Wall Street Journal"ın Çin iqtisadiyyatını təhdid edən bu borc böhranına dair geniş yazısında qeyd olunur ki, Beynəlxalq Valyuta Fondunun və Wall Street banklarının hesablamalarına görə, Çində balansdankənar dövlət borcunun ümumi həcmi 7 trilyon dollardan 11 trilyon dollara qədərdir. Bunlara yolların, körpülərin və digər infrastrukturun tikintisi və ya digər xərclərin maliyyələşdirilməsi üçün borc götürən minlərlə yerli hökumətin maliyyə qurumları tərəfindən buraxılmış korporativ istiqrazlar daxildir.

Məqalədə qeyd olunur ki, bu məbləğin dəqiq ölçüsünü heç kim bilmir, lakin son bir il ərzində yerli hökumətlərin borc səviyyələrinin (LG) dayanıqlı olmadığı məlum olub. Çinin iqtisadi inkişafı yavaşlayır və ölkə deflyasiya təzyiqləri ilə mübarizə aparır ki, bu da yerli hökumətlərin faiz və əsas borc ödənişlərini yerinə yetirməsini çətinləşdirəcək.

İqtisadçılar borcun defolt riski yüksək olan xüsusilə problemləli hissəsini 400-800 milyard dollar arasında qiymətləndirirlər.

Böyük narahatlıq odur ki, əmanətçilər böyük miqdarda yerli hökumət istiq-

razlarını saxlayan bankların maliyyə sabitliyindən narahat olarlarsa, defolt dalğası yayıla və ümummilli maliyyə böhranına çevrilə bilər. Hesablamalara görə, bələdiyyə istiqrazları Çinin yerli korporativ istiqraz bazarının təxminən yarısını təşkil edir.

Noyabrın əvvəlində Çinin mərkəzi hökuməti "yerli hökumətlərin gizli borcları riskinin qarşısının alınmasına və aradan qaldırılmasına böyük əhəmiyyət verdiyini" açıqlayıb. Bankirlərə və bələdiyyə məmurlarına xəbərdarlıq edilib ki, regional borclar yaranarsa, məsuliyyətə cəlb olunacaqlar.

Çin Xalq Bankının (PBOC) rəhbəri Pan Gunşenq də keçən ay Pekində keçirilən maliyyə forumunda mərkəzi bankın yüksək borc yükü olan bölgələrə təcili likvidlik dəstəyi verəcəyini söyləyib. O, Çinin ümumi dövlət borcunun beynəlxalq standartlara görə kiçik olduğunu və ölkənin yerli hökumət borcunun yaratdığı riski azaltmaq üçün aktivlərin satışı və yenidən maliyyələşdirmə də daxil olmaqla addımlar atıldığını bildirib.

Bundan əvvəl Çin daşınmaz əmlak sektorunda çoxillik tənəzzülə qalib gələ, ölkənin bank sistemində böyük itkilər vermədən developer borcları üzrə onlarla defoltlara tab gətirə bilib. Bu, daha çox developerlərin xarici investorlara istiq-

razlar satmaqla ölkədən kənarda vəsait toplaması və həmçinin bank kreditlərindən daha az asılı olması hesabına mümkün olub.

Lakin yerli hökumətlərin borcları ilə bağlı vəziyyət fərqlidir. Onların istiqrazlarının əhəmiyyətli bir hissəsi Çin kommersiya banklarının əlindədir və bu banklar da onlara kredit verib. UBS-in son hesabatında deyilir ki, Çin banklarının yerli hökumətlərin borclarını maliyyələşdirmə obyektlərinə ümumi investisiyaları keçən ilin sonunda 6,9 trilyon dollara bərabər

Investors Service" Beynəlxalq Reyting Agentliyi bu ölkənin reytingi üzrə proqnozunu "stabil"dən "neqativ"ə dəyişib.

Agentliyin press-relizində deyilir ki, ölkənin xarici və milli valyutalarda uzunmüddətli reytingi "A1" səviyyəsində təsdiqlənib: "Mənfie dəyişiklik hökumət və dövlət sektorunun borc sıxıntısı olan regional və yerli hökumətlərə və dövlət müəssisələrinə maliyyə dəstəyi göstərəcəyinə dair artan işarələri əks etdirir və bu, Çinin maliyyə, iqtisadi və institusional gücünün geniş şəkildə pisləşməsi risklərini yaradır".

Agentliyin analitikləri Çində ÜDM-in 2024-2025-ci illərdə 4 faiz artacağını, 2026-2030-cu illərdə artımın 3,8 faizə qədər yavaşlayacağını proqnozlaşdırırlar.

Moody's sonuncu dəfə 2017-ci ildə Çinin reytingini Aa3-dən A1-ə endirib.

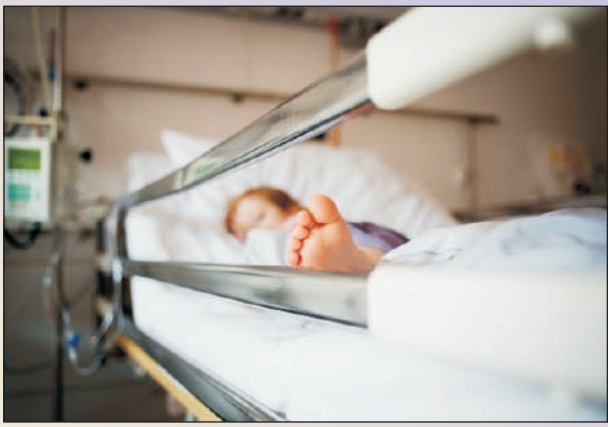
Yaponiyanın aparıcı iqtisadi qəzeti "Nikkei"nin yazdığına görə, sentyabrın sonunda dünyanın 4,3 mindən çox aparıcı sənaye korporasiyasının anbarlarında 2,1 trilyon dollardan çox dəyərində məhsul yığılıb qalıb. Bu, koronavirus pandemiyasından əvvəl - 2019-cu ilin dekabr ayının sonu ilə müqayisədə təxminən 30 faiz çoxdur. Qəzet bildirir ki, bu vəziyyətin yaranmasında iki əsas amil rol oynayır: pandemiya zamanı tədarük zəncirlərinin pozulması və Çin iqtisadiyyatının inkişafında müşahidə olunan ləngimə.

Mütəxəssislərinin fikrincə, anbarlarda həddindən artıq mal yığılması bütün dünyada iqtisadi vəziyyətin ümumi şəkildə pisləşməsinin nəticəsidir: istehsal olunan məhsulun sərf olunacağı sahələrdə tələbat azalıb.

"Nikkei" qeyd edir ki, Çində tələbin azalması ilə yanaşı, vəziyyəti Avropa İttifaqında ləng bazar mühiti də pisləşdirir. Anbarlarda məhsulların toplanıb qalması global miqyasda sənaye istehsalının azalması təhlükəsini yaradır.

Beləliklə, aydın olur ki, hazırda global iqtisadiyyat üçün əsas təhlükə mənbəyi olaraq Avropa və Çindəki problemlər çıxış edir: Avropada iqtisadi artım bir sıra ölkələrdə resessiya, bəzilərinə isə tənəzzülə əvəzlənib. Global iqtisadiyyatda proseslərin yönünə hər iki iqtisadi mərkəzdə problemlərin aradan qaldırılması müddəti mühüm təsir göstərəcək...

"Rhodium Group"un Çin araşdırmalarının direktoru Loqan Rayt isə bildirir ki, "bu, əslində restrukturizasiya planı deyil, yenidən maliyyələşdirmə planıdır": "Yerli hökumətin borcları ilə bağlı problemlərin əksəriyyəti hələ də qalır". O hesab edir ki, borcun ödənilməsi müddətinin uzadılması uzunmüddətli perspektivdə Çinin iqtisadi artımına zərər verəcək, çünki borcun ödənilməsi üçün daha çox büdcə resursu tələb olunacaqdır. Çində yaranan borc problemə görə "Moody's

Bakıda sığınacaqda 40 uşaq qızılcaya yoluxdu

Azərbaycan Uşaqları İctimai Birliyinin Bakıda yerləşən sığınacağında qalan 40 uşaq qızılcaya yoluxub.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə birliyin sədri Kəmalə Ağazadə paylaşım edib.

Kəmalə Ağazadə bildirib ki, həmin uşaqlardan 20-si xəstəxanaya yerləşdirilib: "Onların əksəriyyəti də 5 yaşadək olan körpələrdir. Əməkdaşlarımızın 2 nəfəri hazırda xəstəxanadadır".

Ölkədə qızılca, məxmərək, suçiçəyi, qrip tüğyan edir. Məktəblərdə, bağçalarda uşaqlarla yanaşı artıq müəllimlər də qızılcaya yoluxur. Bakının 20 saylı məktəbində bir gündə 9 şagird, 1 müəllimdə qızılca aşkarlanıb. Xəstəxanalarda yoluxucu xəstəliklərə mübtəla olmuş uşaqların, habelə böyüklərin sayı hədsiz artıb. Ən qorxulusu odur ki, qızılca virusu sanki aqressivləşib. Daha əvvəlki illərdə çox az halda qızılca ölüm halları olurdu. Son bir həftədə isə ölkədə ən azı 5 uşaq qızılcaya yoluxaraq ölüb. Son olaraq Neftçala rayonunun Aşağı Surra kəndində 10 yaşlı məktəbli qızılca ölüm.

Kənd sakini - 2013-cü il Hər hansı səbəbdən təvəllüdlü Əliyeva Samirə peyvəndin 2-ci dozasını Elxan qızı xəstəxanaya çatdırılsa da, həkimə qədər ölüm halı qeydə alınıb.

Yaxınlarının bildirdiyinə o, bir həftə əvvəl qızılcaya yoluxub. Ailəsi onu ev şəraitində müalicə etməyə çalışıb. Lakin getdikcə vəziyyəti daha da ağırlaşdı. S.Əliyeva xəstəxanaya aparılan zaman yolda vəfat edib.

Onun qardaşı da bir müddət əvvəl qızılcaya yoluxub və sağalıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bu arada Səhiyyə Nazirliyi bəyan edib ki, ölkə ərazisində qeydə alınmış qızılca hadisələri arasında bəzən risk qrupuna aid uşaqlarda ağırlaşmalar, yanaşı bakterial infeksiyaların inkişafı, gecikmiş müraciətlər və ya yanlış diaqnostika hallarına rast gəlinir: "Validəynlərin nəzərinə çatdırmaq istəyirik ki, uşaqların sağlamlığının qorunması və yoluxma hallarının qarşısının alınması məqsədi ilə ölkədə qüvvədə olan "Profilaktik peyvəndlər təqvimini" nə əsasən, 1 və 6 yaşlarında olan bütün uşaqlar 2 dəfə qızılca, epidemik parotit və məxmərək infeksiyalarına qarşı vaksinasia olunmalıdırlar. Peyvəndin 1-ci dozasını vaxtında almayan uşaqlar tez bir zamanda vaksinasia olunmalı, 6 yaşına çatdıqda isə peyvəndin 2-ci dozasını almalıdırlar.

Yeri gəlmişkən, Rumıniyada dekabrın 6-da qızılca epidemiyası elan edilib. Bu barədə ölkənin Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi saytı məlumat yayıb: "Qızılca xəstəliyinə yoluxma hallarının həyəcanverici artımını, həmçinin yoluxmuş uşaqların pediatriya və yoluxucu xəstəliklər şöbələrində çoxlu xəstəxanalara yerləşdirilməsini nəzərə alaraq, Rumıniyanın Səhiyyə Nazirliyi 9 yaşlı uşaqların peyvənd olunmasını təmin etmək üçün milli qızılca epidemiyası elan edir. 11 ay, həmçinin peyvənd olunma-

Vəziyyət kifayət qədər qorxunc xarakter almağa başlayıb. Belə davam edərsə, yoluxmalar artarsa, karantin elan oluna bilərmi? Düzdür, rəsmi qurumlar bildirir ki, yoluxma karantin elan olunacaq qədər çox deyil.

"Beş uşağın qızılca ölümü böyük rəqəmdir, bu..." - pediatrdan xəbərdarlıq

"Peyvənd etdirmişdim, uşağım ağır keçirdi" kimi nağıllara mən inanmıram"

miş və ya natamam peyvənd olunmuş uşaqların müalicəsi təmin edilsin", - deyərək məlumatda bildirilir.

Qeyd edək ki, son günlər həm sosial şəbəkələrdə, həm də valideynlər arasında qızılca ilə bağlı müxtəlif fikirlər səsləndirilir. Bəziləri sosial şəbəkələrdə bildirir ki, bu, qızılca deyil, qızılcanın gedişatı bu cür ağır keçməməlidir. Xüsusilə də sovet dövrü ilə müqayisə edərkən, xəstəlikdən bu qədər ölüm hallarının olmadığını arqument gətirirlər. Bəzi valideynlər isə bildirir ki, övladlarına qızılca peyvəndini vurdursalar da, xəstəliyi çox ağır keçirir. Bəs görəsən, deyilənlər nə dərəcədə həqiqətə uyğundur? Qızılca da koronavirus kimi mutasiyaya uğraya bilərmi? Virus son illərdə daha da aqressivləşibmi?

Mövzu ilə bağlı tanınmış pediatr Vaqif Qarayev "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Peyvənd etdirmişdim, uşağım ağır keçirdi" kimi nağıllara mən inanmıram. Keçirə bilərəm, amma ağır yox. Sovet vaxtı qızılca peyvəndi təkvalentli idi, ancaq qızılcaya qarşı vurulurdu. Özü də bir dəfə. İndi isə həm iki dəfə, həm də üç valentli (qızılca, məxmərək, epidemik parotit) daha davamlı immunitet

almaq üçün vurulur. İkinci dəfə vurulmanın məqsədi odur. Misal üçün, AKDS peyvəndi var, dəfələrlə vurulur. Vərəmə qarşı peyvənd də dəfələrlə vurulur. Yeni dünya elminin gəldiyi nəticə budur. Bəzi düşüncələr elə COVID-dəki kimidir. "Bəlkə bu COVID deyil, başqa xəstəlikdir" deyir, indi də "qızılca ölüməyib" deyərək şayiə buraxırlar. Bəs nədən ölüb? Bu uşaq həkim nəzarətində olubsa, ona artıq diaqnoz qoyulub. Əsas səbəb qızılca, ölüm səbəbi pnevmoniya, ya da ensefalit. Başqa xəstəliklərdə də belədir. Amma o ağırlaşmanı yaradan əsas xəstəlik nədir, qızılcanı da tanımaq o qədər çətin deyil. Ömründə bir dəfə qızılca görən həkim onu dərhal tanıyır. Misal üçün, kataral dövr deyirik - qızdırma, öskürək, gözlərin qızarması və sair. Bu dövr 3-4 gün çəkir. Sonrakı 4 gündə səpgi dövrü başlayır. Bir gün si-fətdə, boyunda, o biri gün bədəndə, 3-4-cü gün isə əllərdə-ayaqlarda, sonrakı dövrlərdə bütün səpkilər sönür, uşaq sağalmağa doğru gedir. Bu, klassik gedişli qızılca deyil. Amma atipik gedişli qızılca da var. Misal üçün, son günlər azı iki xəstədə səpginin bir həftədən sonra yarandığını gördüm.

Bir həftə hamının bildiyi qrip əlamətləri, bir həftədən sonra uşaq səpir. Bu da qızılca, bunun başqa adı yoxdur".

Pediatr qızılca peyvəndindən imtinanın böyük faciələrə səbəb olmasından danışdı: "COVID-dən qabaq Rumıniyada qızılca tüğyan edirdi. ÜST o ölkəyə kömək etməkdən imtina etdi, onların köməyi də pulsuz vaksin verilməsi idi. Arqumentləri də bu idi ki, səhiyyə qurumları əhali ilə normal işləməyib. İndi oxudum ki, Rumıniyada qızılca ilə bağlı epidemiya elan olunub. Yeni xəstəlik sönməyib. Adamı əsəbiləşdirən odur ki, təbabətdən xəbəri olmayan bir adam həkimə səhv çıxarmağa çalışır. Yaxşı, düzünü deyir, görək nə deyirsiniz. Ömrünü-gününü bu işə həsr edən həkimlər var. Sovet vaxtı sahə pediatriyasının iki əsas işi vardı, onun ən birincisi immunizasiya-peyvəndləmə idi. İndi buna nə nəzarət edən var, nə də tələb edən var. Səhiyyə qurumları ildə bir dəfə immunizasiya ilə bağlı əhaliyə müraciət etməlidir. Nə qədər uşaq peyvənd olunmayıb, elan olunmalıdır. Yalan, saxta rəqəmlər də var, o rəqəmlər çox asanlıqla görünür. Neçə faiz peyvəndlənəməyib, səbəbi nədir, izah

olunmalıdır. Açıq danışmaq lazımdır, bütün günahı valideynlərdə görürlər, bəs poliklinikalar nə edir, bunu araşdırmaq lazımdır. Artıq virus yayıldıqdan sonra yox, ondan əvvəl etmək lazımdır. İndi hamı deyir, COVID-ə peyvəndləmə etmədilər, yaxşı iki il keçdik, ondan qabaq da yox idi axı. 5 uşağın qızılca ölümü böyük rəqəmdir. Bu, əhalinin sanitar maarifləndirilməsinin son dərəcə aşağı olmasının göstəricisidir. Ümumiyyətlə, "öl-kə səhiyyəsinə, ölkə həkiminə inamımız yoxdur. Ona görə peyvənd vurdurmu-ruq". Kifayət qədər belə adamlar. Amma bir iş də var. Son vaxtlar buralarda müxtəlif klinikalardan xəstə sıxlığı ilə bağlı paylaşım edilir. Pasiyentlər də bura vətəndaşdır, onlara xidmət edən həkimlər də! Onda soruşuram, inam yoxdursa, bu qədər sıxlıq haradandır? Son günlər peyvənd təbliğatına görə inciyənlər çox oldu. Yeni kifayət sayda ağırlaşmış və ölümə nəticələnən qızılca görmüş tibb adamlarına yox, şoumen aparıcıya inanan insanların küsürlər, inciyirlər. Bəzən tibbdən dərs keçməyə də cəhd edirlər. Etməyin. Uşaqları hamımız qoruyaq".

Qeyd edək ki, suallarımızı TƏBİB-in ictimaiyyətlə əlaqələr sektoruna da ünvanladıq. Qurumdan bildirildi ki, qızılca xəstəliyinin ağırlıq dərəcəsi pasiyentin müvafiq fiziki və diaqnostik müayinələrdən keçirilərək əldə olunan nəticələr əsasında həkim tərəfindən təyin edilə bilər: "Uzun illər ərzində aparılan elmi tədqiqatlar onu göstərir ki, qızılca əleyhinə peyvənd, xəstəliyə yoluxmanın profilaktikası və nadir hallarda olsa da yoluxduğu təqdirdə xəstəliyin nisbətən yüngül keçirilməsi üçün ən effektiv metodudur. Qeyd edək ki, peyvəndlənmə sübuta əsaslanan tibbi təlimatlarda, eləcə də Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələrində xəstəliklərdən qorunma üçün ən effektiv üsul hesab edilir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Tasovetlər dövründən indiyədək Bakının həllini tapmayan problemlərdən biri də avtobuslarla bağlıdır. Uzun illərdir bu məsələnin həlli üçün təkliflər verilir, müəyyən addımlar atılır, keyfiyyətin yüksəldilməsi vədi ilə qiymətlər artırılır, ayrıca avtobus zolaqları çəkilir, ancaq arzuolunan səviyyəyə gəlib çatmaq mümkün olmur. Vətəndaşlar sosial şəbəkələrdə avtobuslarda basabasdan, qrafik gecikmələrindən, saatlarla yollarda qalmalarından gileylənirlər. Habelə, xüsusilə Bakıtrafi qəsəbələrə işləyən avtobusların əksərinin standartlara cavab verməməsi, köhnə olması da ayrı bir mövzudur.

Paytaxtın avtobus problemini niyə həll etmək mümkün olmur? Bu artıq xroniki "xəstəlik"dirmi, çarəsi yoxdurmu?

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyev "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında bildirdi ki, şəhər nəqliyyatının çeşidli olması vacib elementlərdən biridir. Ekspert hesab edir ki, subsidiyalaşma, stabil maliyyələşmə də önəmli faktordur:

"Pandemiya dövründə bir çox daşıyıcının vəziyyəti pisləşdi. Dünyada istehlak zənciri pozuldu. Bəzi məhsulların, ehtiyat hissələrinin gətirilməsi ilə bağlı problemlər yaşandı, eyni zamanda qiymət artımı baş verdi. Yekun nəticə özünü daşıyıcıların vəziyyətində göstərdi. Hazırda fərqli islahatlar aparılır. Şəhər yollarında marşrutların tıxacda dayanmaması üçün onların üstünlüyü təmin olunmalıdır, ayrılmiş avtobus zolaqları şəbəkəsi yaradılmalıdır. Azərbaycanda bu təcrübə olub. Avropa Oyunları, İslam Həmrəyliyi Oyunları zamanı biz bunu müşahidə etdik. Son yadda qalan tədbirlərdən biri Xırdalan dairəsindən Avtovağzal kompleksinə istiqamətində olan hissədə xüsusi avtobus zolağı yaradılmasıdır. Avtobus zolaqlarının təşkil olunması rahat, komfortlu hərəkəti təmin edir. İşləkliyin təmin olunması üçün isə sərt nəzarət olmalıdır. Əgər ehtiyac varsa, cərimələrə yenidən baxılmalıdır. O cümlədən müasir təbiiq vasitələrindən istifadə etməklə, məsələn, kamera quraşdırmaqla avtobus zolağına daxil olan digər nəqliyyat vasitələrini müəyyən etmək olar. Hətta təkrar qayda qozuntusu törədən sürücülərin sürücülük hüququndan məhrum edilməsi də çıxış yolu ola bilər. Bu barədə statistikanın cəmiyyətə çatdırılması da önəmlidir. Brutto-xərc müqaviləsinə keçid təmin olunmalıdır. Düşünürəm ki, AYNA bu istiqamətdə müvafiq işləri görür. Son islahatların nəticəsində həm sərnişin, həm də yükdaşıyanlarla bağlanmış müqavilələrin müddəti

Bakının avtobus problemini həll etmək niyə mümkün olmur? - təklif

Nəqliyyat eksperti: "Əsas infrastruktur qurub sonra tələb formalaşdırmaq olar"

"Avtobus zolaqlarının çəkilməsi yetərli deyil, sərt nəzarət olmalıdır"

uzadıldı. Bu da müsbət haldır. Buna qədər əgər bir illik müqavilələr bağlanırdısa, bu ildən etibarən daşıyıcılarla 7 illik müqavilələr bağlanır. Bu da daşıyıcıların gələcəkdə kredit əldə edə bilməsi üçün önəmli qərardır. Amma bunun ardı gəlməlidir. Hər bir sərnişinə görə subsidiya olunmalıdır. 0,40 AZN daşıyıcıların xərcini ödəmir. Böyük şəhərlərdə sərnişindəşımaya hər zaman subsidiya olunub. Lakin gediş haqqını artırmaqyla məsələ həll olunmur. Xərclərin qarşılınması üçün mənbə olmalıdır. Şəhər bələdiyyəsi olduqda xərcləri bələdiyyə qarşılayır, digər şəhərlərdə isə müvafiq icraedici orqanlar".

R.Ağamirzəyev şəhər əhalisinin sayının artması ilə əlaqədar nəqliyyatda yaranan çətinlikləri də şərh etdi: "Sərnişin axını bölünməlidir. Bunun üçün ən effektiv yol ilk növbədə sərnişindəşımada çeşidliliyi artırmaqdır. Bundan başqa, qısa məsafələrdə hərəkət üçün piyada infrastruktur və veloinfrastruktur qurulmalıdır. Piyadalarnın hərəkəti üçün nəzərdə tutulan hissələrdə dirəklər, köşklər, müəyyən tikililərin olması ilə əlaqədar avtomobil yoluna çıxma məcburiyyəti varsa, zamanla bu, vərdiş yaradır. Piyada küçəboyu düz hərəkət edə bil-

mirsə, sərnişin məsuliyyətindən danışmağa ehtiyac qalmır. Əsas infrastruktur qurub ondan sonra tələb formalaşdırmaq olar. Xüsusilə nəzərə almaq lazımdır ki, şəhər əhalisinin 30 faizi az mobillidir - yaşlılar, əlillər, uşaqlar. Bu kateqoriyalardan olan vətəndaşlar üçün rahat keçidlər təmin olunmalıdır. Artıq yeraltı, yerüstü keçidlərin təşkil edilməsi gündəmdə deyil, çünki hamısı əlavə xərc tələb edir. Yeraltı və yerüstü keçidlər əvəzinə xüsusi işıqforlar qoymaq daha ucuz, daha tez başa gəlir. Ən əsası, insanlar üçün daha komfortludur".

Xatırladaq ki, bu yaxınlarda Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi sərnişindəşımaya fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslərə müraciət edib. Müraciətdə avtobus və mikroavtobus sürücüləri tərəfindən tez-tez yol-nəqliyyat hadisələrinin törədildiyinə diqqət çəkilib: "Təsədüfi deyil ki, təkcə cari ilin 9 ayı ərzində respublika ərazisində avtobus və mikroavtobusların iştirakı ilə 1806 yol-nəqliyyat hadisəsi qeydə alınıb ki, nəticədə avtobus sürücülərinin təqsiri ucbatından 17 nəfər həyatını itirib, 25 nəfər isə xəsarət alıb. Bu statistikanın yekun hüquqi qiymətini almış yol-nəqliyyat hadisələri-

ni ifadə etdiyini və hələ onlarla icraatın ibtidai araşdırma mərhələsində olduğunu nəzərə alsaq, görürük ki, bu sahədə vəziyyət heç də ürəkaçan deyil. Təhlillər göstərir ki, ölkəmizdə avtobus və mikroavtobusların iştirakı ilə qeydə alınan yol-nəqliyyat hadisələrinin ağırlıq dərəcəsinin artmasına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən başlıca amillərdən biri də qəzada iştirak edən ictimai nəqliyyat vasitələrinin köhnəmiş, texniki-təhlükəsizlik baxımından yarasız olmasıdır. Araşdırmalar zamanı qeyri-qanuni yollarla texniki baxışdan yayınırılan, nasaz halda istismar edilən avtobusların əsasən mərkəzdən kənarda, Bakıtrafi kənd və qəsəbələrdə fəaliyyət göstərdiyi müəyyən edilib. Həmin sürücülərin, eləcə də avtobusların məxsus olduğu şirkətlərin müəyyən edilməsi, bu sahədə nizam-intizamın yaradılması məqsədilə Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən mütəmadi olaraq nəzarət-profilaktik tədbirlər həyata keçirilir. Lakin dəfələrlə edilən xəbərdarlıqlara baxmayaraq, hələ də dövlət qeydiyyat nişanını müxtəlif üsullarla gizlədərək inzibati məsuliyyətdən yayınmağa çalışan, nasaz vəziyyətdə

4 milyonluq narkotik dövriyyədən çıxarıldı

Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsi son 45 gündə "qara" bazarda dəyəri 4 milyon manat olan 132 kiloqram narkotik vasitəni qanunsuz dövriyyədən çıxarıb. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, polis əməkdaşları tərəfindən narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması istiqamətində intensiv mübarizə tədbirləri davam etdirilir.

Daxili İşlər Nazirliyi Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən son 45 gündə Bakı və Respublikanın digər bölgələrində keçirilən silsilə əməliyyatlar zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə təşkil edən 3 mütəşəkkil dəstə, o cümlədən bu maddələrin satışı ilə məşğul olan 49 nəfər saxlanılıb.

Əməliyyatlar zamanı qanunsuz dövriyyədən "qara" bazarda dəyəri 4 milyon manat olan ümumilikdə 132 kiloqram, o cümlədən 42 kiloqram heroin, 68 kiloqram tərkibi psixotrop maddələrlə zənginləşdirilən marixuana, 22 kiloqram metamfetamin, tiyrək, 700 ədəd psixotrop tərkibli metadon, tramadol həbi, 1 ədəd odlu silah, elektron tərəzilər və narkotiklərin onlayn satışı zamanı istifadə edilən bank kartları çıxarılıb.

Bu sahədə Baş İdarə əməkdaşlarının həyata keçirdikləri sonuncu əməliyyatlar zamanı mütəşəkkil dəstənin üzvləri - Elmir Alılı, Fərman Sultanlı və Xəlid Bağirov saxlanılıblar. Onlardan 48 kiloqram tərkibi psixotrop maddələrlə zənginləşdirilən marixuana, heroin və metamfetamin aşkar edilib. Bu şəxslər İrandan qanunsuz yollarla göndərilən narkotiklərin Azərbaycandakı əsas tədarükçülərindən olublar.

Qeyd edilən dövrdə Baş İdarənin əməkdaşları paytaxt, eləcə də cənub və qərb bölgələrində də əlavə əməliyyatlar keçirib. Masallı rayonunda baş tutan tədbirlərdən biri zamanı narkotik maddələrin ölkəyə gətirilməsini təşkil edən əsas şəxslərdən biri Cəlilabad rayon sakini Südey Xəlilov saxlanılıb. Onun üzərindən, avtomobilindən və yaşadığı ünvandan 36 kiloqramdan artıq heroin və marixuana aşkar edilib.

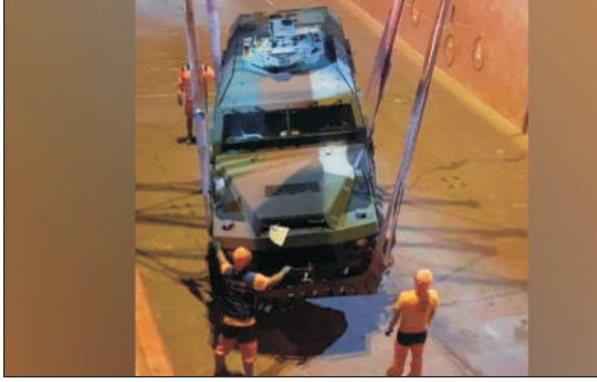
Faktlarla bağlı cinayət işləri başlanılıb, saxlanılan şəxslər barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Bu şəxslərin daxil olduqları narkoşəbəkənin digər üzvlərinin saxlanılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

olan avtobus və mikroavtobuslarla sərnişin daşıyan, alkoqoldan, narkotik vasitələrdən istifadə edərək sərxoş vəziyyətdə sərnişinlə dolu avtobus idarə edən sürücülərə rast gəlinir ki, bu da sonda böyük faciələrin yaşanmasına gətirib çıxarır. Bir daha texniki standartlara cavab verməyən, insanların həyat

və sağlamlığı üçün təhlükə yaradan avtomobillərlə sərnişindəşımaya fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərin nəzərinə çatdırırıq ki, bu kimi hallar aşkarlandığı təqdirdə həmin şəxslər barəsində ciddi tənbeh tədbirləri görülməkdir".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məsəvat"

Rusiya XİN: “Qərb Ermənistanı saxta hərbi texnikaları sırıyır”

“Qərb aldatmağı bacarır. İstəməzdik ki, erməni xalqını qərblə dostları yenə aldatsınlar”.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova dekabrın 6-da keçirdiyi brifinqdə Ermənistanın Qərblə hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığına, Fransanın İrəvana “Bastion” zirehli texnikası tədarük etməsinə münasibət bildirərkən deyib.

Zaxarova artıq bu haqda danışdıqlarını xatırladı və əlavə edib ki, Fransanın Ermənistanı verdiyi “Bastion”lar qeyri-likvid hərbi texnikadır.

“Bu məlumdur. Xüsusi hərbi əməliyyat kontekstində bu məlum olub. Mən bunu 22 noyabr tarixli brifinqimdə demişdim. Əgər Ermənistanda indiki hakimiyyətə bağlı olan KİV-lər bu məlumatı təhrif etməsəydilər, antiqurnalistika fəaliyyəti ilə məşğul olmasaydılar, öz ölkələrinin xalqına sitatlarla və birbaşa nitqlə tanış olmağa imkan versəydilər, yəqin ki, Qərb ölkələri tərəfindən erməni xalqına saxta texnikaların sındığı anlaşıldı. Nəyə görə saxta? Ona görə ki, müxtəlif ölkələrin istehsalı olan bu qarmaqarışq hərbi texnika heç vaxt müdafiə qabiliyyətini artırmağa kömək etməyib”.

İtaliya səfiri: “Azərbaycanda viza ilə bağlı gündə 100 müraciət qəbul edirik”

“İtaliya-Azərbaycan əlaqələri olduqca yüksək səviyyədədir”.

APA xəbər verir ki, bunu **İtaliyanın ölkəmizdəki səfiri Klavdiyo Taffuri** jurnalistlərin suallarını cavablandıraraq zaman bildirib.

“İtaliya və Azərbaycan arasında əlaqələr olduqca yüksək səviyyədədir. Azərbaycan İtaliya üçün çox böyük əhəmiyyətə malik dost ölkədir. Həm də strateji cəhətdən mühüm ölkədir, çünki bizim enerji mənbələrimizin təmin olunmasında yaxından kömək edir. Biz bunun qarşılığında əlimizdən gələndə qədər, texnologiya sahəsində və s. dəstək olmağa çalışırıq. Bütün bunların arxasında bir dostluq dayanır”, - səfir vurğulayıb.

İtaliyalı diplomat həmçinin viza verilməsi məsələsinə münasibət bildirib: “Bildiyiniz kimi, İtaliyanın öz viza sistemi deyilən bir anlayış, ümumiyyətlə, yoxdur. Şengen vizası var və burada qaydalar İtaliya hökuməti tərəfindən müəyyənləşdirilmir. Avropa İttifaqı, Avropa ölkələri tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalar mövcuddur və həmin qaydalara birmənalı şəkildə əməl etmək lazımdır. Bundan əlavə, təkəcə İtaliyanın milli viza sistemi var ki, bu məsələdə, bəli, ölkəmizin müəyyən rolu var. Viza verilməsinin sadələşdirilməsi üçün əlimizdən gələni edərək viza mərkəzini açdıq. Viza mərkəzi kifayət qədər böyükdür, xeyli sayda müraciət qəbul edir”, - diplomat qeyd edib.

O, bununla da prosesin həm asanlaşdığını, həm də sürətləndiyini diqqətə çatdırıb. Səfərin sözlərinə görə, burada da müəyyən qaydalar var və həmin qaydalar çərçivəsində viza verilməsi baş verir: “Müəyyən sənədlər və qərantiyalar lazımdır. Sənədlər mütləq şəkildə doğru və dolğun formada təqdim edilməlidir. Bir məsələni də diqqətinizə çatdırım ki, əvvəl sənəd qəbulu üçün 3 pəncərə fəaliyyət göstərirdisə, indi onların sayı 14-ə çatıb və bu da görün müraciət sayını neçə dəfə artırıb. Biz orta hesabla gün ərzində 100 müraciət qəbul edirik. Bu çox böyük addımdır və prosesin xeyli dərəcədə sadələşdirilməsinə xidmət edir”.

Səfir Taffuri onu da əlavə edib ki, Bakı-Roma birbaşa reysinə nəzər salanda görmək olar ki, təyyarə biletlərinin hamısı tam satılır və bu da o deməkdir ki, həmin şəxslərin vizası var, onlar səyahətə gedir və proses uğurla davam edir.

Fransa prezidenti Emmanuel Makron Ukraynanın Aİ-yə daxil olması məsələsini həll etmək üçün Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanı Parisə dəvət edib.

Bu barədə “Politico” yazıb. Nəşr özəl mənbələrə istinadən qeyd edib ki, bu yolla Fransa lideri məsələdə kompromis əldə etmək istəyir. Yelisey Sarayı hesab edir ki, Macarıstanı Ukraynanın Aİ-yə üzvlüyünü dəstəkləməyə inandırmaq olar.

Adı açıqlanmayan bir mənbə “Politico”ya bildirib ki, belə bir hərəkət Orbanın “əvvəlcədən yüksəlişi” mənzərəsində sırf taktiki xarakter daşıyır, buna görə də məsələdə bir qədər optimizm var.

Nəzərə çatdıraraq ki, Budapeşt Ukraynanın Aİ və NATO üzvlüyünə qarşıdır. Ancaq Avropa İttifaqının əsas üzvləri, xüsusən Fransa Ukraynanın Aİ-yə tezliklə daxil edilməsinə çalışırlar. Bu, şübhəsiz ki, mövcud global siyasətin təzahürüdür, heç də Ukraynaya canıyananlıq sayılmamalıdır. Fransa, kollektiv Qərb Rusiya ilə savaşa bu fənddən də yararlanmağa çalışır.

Ancaq bəlli qaydalar üzrə bunun üçün Macarıstanın razılığı şərtidir.

Bəs Budapeştə buna razı salmaq mümkün olacaqmı? Makron Parisdə Orbana hansısa vədlər verərək, onu yumşalda bilərmə?

Mövzu ilə bağlı deputat Elman Nəsirov “Yeni Müsavat”a danışdı: “Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı yaranmış vəziyyət ABŞ Konqresində, eyni zamanda Avropa İttifaqında çox ciddi narahatlıqlar doğurmağa başlayıb. Hətta Viktor Orban belə bir ifadə işlətdi ki, “2024-cü ilin 5 noyabr Amerika prezident seçkiləri zamanı demokratlar məğlub olacağı təqdirdə Ukrayna ilə müharibənin bütün yükü Avropa ölkələrinin üzərinə düşəcək”.

Eyni zamanda heç kəsə sirr deyil ki, Orban bu müharibədə ölkəsinin silah-sursat baxımından iştirakını da istisna edir, bu istiqamətdə addımlar atır və Slovakiya da artıq bu istiqamətdə addımlar atır. Belə olan vəziyyətdə Makronun Viktor Orbanı Parisə dəvət etməsi və onunla məhz bu yöndə danışıqlar aparması motivləri anlaşılandır.

Artıq Rusiya-Ukrayna müharibəsinin 2-ci ili yaxınlaşır və proseslər Vaşinqtonda, Brüsseldə gözlənilən səviyyədə getmədi. Xüsusən də Ukraynanın yaz kampaniyası lazımi nəticələr vermədi və artıq ABŞ-da Ukraynaya əlavə maliyyə vəsaitinin ayrılmasının özü ciddi bir problemə çevrilib.

Macarıstan Ukraynanın Aİ

“Üzvlüyünə razılıq verəcəkmiz” - rəy

Makron-Orban görüşündən gözləntilər; “Proseslər Vaşinqtonda, Brüsseldə gözlənilən səviyyədə getmədi”

Həmçinin artıq Aİ ölkələri düşünməyə başlayıb ki, gələcək necə olacaq, ABŞ bu prosesdən uzaqlaşacağı təqdirdə Aİ ölkələrini nələr gözləyir? Nələr gözlədiyini də artıq Orban bəyan edib. Bu baxımdan, Orbanın Parisə çağırılmasının əsas hədəfi Ukraynanın Aİ-yə cəlb edilməsi prosesinə Macarıstanın mövqeyini dəyişdirməkdir. Çünki məlum olduğu kimi, ölkələrdən biri bu məsələyə yox deyərse, Ukraynanın Aİ-yə üzvlüyü reallaşa bilməz.

Beləliklə, indiki realıqda Ukraynanın Aİ-yə daxil olması məsələsi çox mürəkkəb və müəmmalı görünür və Makron da belə bir təşəbbüsə çıxış etməklə fon yaradır ki, o fəaldır, məşğuldur, problemi həll etmək istəyir və s. Amma hadisələrin inkişafı, dinamikası onu göstərir ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsində proseslər tamamilə Vaşinqton və Qərbi narahat edə biləcək ssenariyə üzrə inkişaf etməkdədir”.

“Makron Orbana hansı vədlər verə bilər?” sualına ekspert bu cür cavab verdi: “Aİ-nin əsas qanadını 2 ölkə təşkil edir - Almaniya və Fransa. Yəqin ki, Fransa prezidenti Macarıstana siyasəti müstəvidə dəstək, eyni zamanda Almaniyanın köməkliliyi ilə maliyyə dəstəkləri kimi məsələlər və edə bilər. Çünki Rusiya-Ukrayna müharibəsi həm Aİ ölkələrinin iqtisadiyyatına çox ciddi şəkildə təsir göstərir və bundan əziyyət çəkən ölkələrin biri də məhz elə Macarıstandır.

Amma Orban kifayət qədər xarizmatik liderdir və hesab edirəm ki, sözlə onun mövqeyini dəyişmək çox çətindir”.

Real Partiyasının İcra Aparatının rəhbəri Natiq Cəfəri isə qeyd edib: “Yeni bir məlumat var ki, Macarıstan Rusiya-Ukrayna danışıqları üçün məkan olaraq öz ərazisini təklif edib və bu barədə Rusiya tərəfindən də müsbət cavab alıb. Çox güman ki, Makronun, Fransanın da istəyi o danışıqlarda tərəf, iştirakçı olmaq və danışıqların təşkilində özünün ciddi bir siyasi fiqur ölkə olduğunu sübut etməyə çalışmaqdadır.

Çünki Ukraynanın Aİ-yə üzvlük məsələsi heç də asan məsələ deyil, buna zaman lazımdır. Bunu Macarıstan da, Fransa və digər Aİ ölkələri də yaxşı anlayır. Amma Macarıstan bu məsələdə veto qoymaqla maksimum dərəcədə öz maraqlarını da təmin etməyə çalışır.

Bu məsələdə Macarıstanın iki gözləntisi var. Avropa Birliyi Komissiyasının Macarıstana qarşı 2 qərarı var. Onlarda biri budur ki, Avropa Birliyinin büdcəsindən pandemiya ilə əlaqəli Macarıstana ayrılan yardımlar dayandırılıb. Yeganə ölkə Macarıstandır ki, 785 milyon avroluq yardım paketini hələ də almayıb. Səbəb kimi də Macarıstanda demokratiya, məhkəmə hakimiyyəti ilə bağlı problemlərin olması göstərilir. İndi Macarıstan deyir ki, lehinə səs verməyi-

mi istəyirsinizsə, bu yardım paketini ayırın.

İkincisi isə miqrant məsələsidir ki, Macarıstan bu məsələdə çox sərt mövqedədir. Avropa Birliyinin bir qərarı var ki, miqrantlar ölkələr arasında bərabər bölüşdürülməlidir. Amma Macarıstan buna razı deyil. Yeni öz ərazisində miqrant qəbul etmək istəmir və yaxud az miqrant qəbul etmək istəyir.

O ki qaldı Makronun hansı vədlər verəcəyinə, məlum olduğu kimi, hazırda onun hakimiyyətinin son dövrləridir. Qərb siyasətində belə tipli prezidentlərə “axsaq ördək” deyirlər. Yeni növbəti seçkilərə gedə bilmir, getməyəcək. Buna görə də piar və tarixdə hansısa bir iz buraxmaq üçün addımlar atmağa çalışır. Yəni Makronun qoymaq istədiyi iz bundan ibarətdir.

Həmçinin siyasətdə qalmaq istəyir. Məlum olduğu kimi, Fransada reytingi çox ciddi şəkildə artıq aşağı düşüb. Amma beynəlxalq siyasətdə qalmaq istəyir. Məsələn, NATO-nun baş katibi vəzifəsi gələcəkdə boşalacaq. NATO və yaxud bu kimi digər nüfuzlu beynəlxalq strukturlarda, dünya siyasətində qalmağa çalışır. Ona görə də son vaxtlar imicini yaxşılaşdırmaq, müəyyən piar kampaniyalarının aktiv iştirakçısına çevrilməyə çalışır. Məsələnin əsas açması bundan ibarətdir”.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Qərbin Rusiya və İrana qarşı sanksiyaları getdikcə sərtləşir. Bu cəzaların qarşdakı illərdə də davam edəcəyi gözlənilir. Əlbəttə, hər iki dövlət böyük iqtisadi itkilərə məruz qalır. Onlar real vəziyyətdə çox duruş gətirə bilməyəcəklərinin də fərqindədir. Ona görə Rusiya və İran Qərbin sanksiyalarına qarşı birgə mübarizə aparmaq səviyyəsinə qədər gəliblər.

Belə ki, Moskvada Rusiya və İran xarici işlər nazirləri arasında keçirilən görüşdə RF XİN başçısı Sergey Lavrov və İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahian birtərəfli sanksiyalara qarşı saziş imzalayıblar. Nazirlərin imzaladığı sənədin rəsmi adı Rusiya Federasiyası və İran İslam Respublikasının birtərəfli məcburetme tədbirlərinin mənfi nəticələrinə qarşı mübarizə, yüngülləşdirmə və kompensasiya yolları və vasitələri haqqında Bəyannamədir. Bu bəyannamə ilə Rusiya və İran hansı nəticələrə nail ola bilər? Onların birgə mübarizəsinin hansısa effektiv mümkündürmü?

Üstəlik, bu sıxıntılar içində altılıq platforması indi Tehrana və Moskvaya havas kimi lazımdır. "Rusiya və İran regionu Qərbin müdaxiləsinə bağlayır və Xəzər formatı da 3+3 platforması ilə birlikdə bu gündəmə xidmət edir". Erməni politoloq Qriqor Balasanyan Rusiya, Azərbaycan, İran, Türkmənistan və Qazaxıstan xarici işlər nazirlərinin Moskva görüşündə Xəzər Şurasının yaradılması elanını şərh edərkən belə deyib. Onun fikrincə, Lavrovun 3+3 platformasını xatırlatması da təsadüfi deyildi, çünki bu halda o, ümumi regionallaşma prosesində tamamlayıcı həlqdədir.

Onu da deyək ki, Avropa Komissiyası (AK) tezliklə bir sıra Avropa İttifaqı ölkələri ilə Rusiya Federasiyasına qarşı mümkün 12-ci sanksiyalar paketinin təfərrüatı ilə bağlı məsləhətləşmələrə başlayacaq. Eyni zamanda adı açıqlanmayan bir Aİ diplomatı jurnalistlərə deyib ki, "G7"də təmsil olunan Qərb dövlətləri Rusiya almazlarına qadağa elan etməyə hazırdırlar. Bundan başqa, Aİ bu ilin sentyabrında İranda insan haqlarının pozulmasına görə bu ölkəyə qarşı sanksiyaları genişləndirib. Bildirilib ki, İranın 6 təşkilatı və 4 fiziki şəxsi sanksiya siyahısına daxil edilib. Xüsusilə İranın müxtəlif bölgələrindəki həbsxanalara, eləcə də bu ölkənin təhlükəsizlik qüvvələrinin yüksək rütbəli nümayəndələrinə qarşı sanksiya qüvvəyə minib. Daha əvvəl Aİ, Böyük Britaniya, ABŞ, eləcə də bir sıra digər ölkələr dəfələrlə İranı insan hüquqlarını pozmaqda ittiham edib və bu ittihamlarla əlaqədar ölkəyə qarşı sanksiyalar tətbiq ediblər. İndiki bəyannamə sanksiyaların təsirlərini azaltmağa kömək edəcəkmi?

İqtisadçı ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, hər iki ölkə sanksiyaların təsiri altındadır, bu baxımdan onların imkanları geniş deyil: "Amma sanksiyaları zəiflətmək alətləri var. Son hadisələr göstərir ki, Rusiya postsovet ölkələri vasitəsilə sanksiyaları zəiflədə bilər. İranın da bəzi alətləri mövcuddur. İndi hər iki dövlət qüvvələrini birləşdirərək müəyyən mənada sanksiyaların təsirlərini azaltmağa çalışacaqlar. Amma sanksiyalar öz nəticələrini verir, təsirlərini göstərir". **Onun fikrincə, sanksiyaların zəiflədilməsində iştirak edən bəzi dövlətlər var:** "Məsələn üçün, Birləşmiş Ərəb Əmirliyi Qərbin təzyiqlərini azaltmaq üçün kömək edir. Ümumiyyətlə, müxtəlif faktorlar Rusiyanın sanksiyalara davam gətirməsinə töhfə verə bilər. Onlardan biri əhalinin tələbkarlıq səviyyəsidir. Bu günə qədər rus xalqı bəşəri standartlara sahiblənməyib, şovinst ideyalarla qidalanırlar və hakimiyyət də bundan istifadə edir. İkincisi, sadaladığımız dövlətlərin yardım etməsi

Rusiya və İran Qərbə qarşı birləşdi - antisanksiya sazişi...

Moskva və Tehranın imzaladığı bəyannamənin effektiv olacağı suallar doğurur

rın zəiflədilməsində iştirak edən bəzi dövlətlər var: "Məsələn üçün, Birləşmiş Ərəb Əmirliyi Qərbin təzyiqlərini azaltmaq üçün kömək edir. Ümumiyyətlə, müxtəlif faktorlar Rusiyanın sanksiyalara davam gətirməsinə töhfə verə bilər. Onlardan biri əhalinin tələbkarlıq səviyyəsidir. Bu günə qədər rus xalqı bəşəri standartlara sahiblənməyib, şovinst ideyalarla qidalanırlar və hakimiyyət də bundan istifadə edir. İkincisi, sadaladığımız dövlətlərin yardım etməsi

ni göstərmək olar. Həmçinin iqtisadi maraqlarını qorumağa çalışan və qütbləşmədə iştirak etməyən ölkələrin maraqlarından Rusiya faydalanmağa çalışır. Digər tərəfdən, Rusiya resursları olan dövlətdir, xüsusən neft-qaz, almaz tə-

minatında dünya bazarında yeri var, bu da onun tamamilə bazardan çıxmasını məhdudlaşdırır. Ona görə daha bir neçə il sanksiyalara dözmək gücü qalır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Kiyev məğlub olmaq təhlükəsi ilə üz-üzə

Elxan Şahinoğlu: "ABŞ-da da Ukrayna müharibəsindən yorğunluq əmələ gəlib, yardımı dayandırsalar..."

ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller Ukraynaya dəstək mövzusunda jurnalistlərə açıqlama verib. Metyu Miller ABŞ-ın Ukraynaya təhlükəsizlik yardımı göstərmək qabiliyyətinin azaldığını bildirib. "Ukraynaya yardım baxımından "çəlləyin dibindəyik", - deyərək Metyu Miller fikrini ifadə edib.

O, Ukraynanın çox çətin qışla qarşı-qarşıya qalacağını da bildirib, həmçinin konqresmenlərin Ukraynaya yardımı davam etdirmək üçün Ağ Evi dəstəkləyəcəyinə ümid etdiyini bildirib.

Bes ABŞ-ın Ukraynaya yardımının azalması, yaxud dayanması Ukrayna üçün nə hansı nəticələr doğurur? Ukraynanın Rusiya qarşısında tamamilə çökməsinə və məğlubiyyətinə gətirib çıxara bilərmə?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu ilin yay aylarında Ukrayna döyüş bölgəsində öz xeyrinə dəyişiklik yarada, ərazilərini geri qaytara bilmədi. "Bunun da obyektiv və subyektiv səbəbləri var idi.

Çünki ərazilər Rusiya ordusu tərəfindən minalanıb, Rusiya üçqat istehkam sistemləri qurub. Üstəlik də Qərb Ukraynaya kifayət qədər hərbi texnika vermədi. İndiyə qədər də "F-16" təyyarələri müxtəlif bəhanələrlə Ukraynaya verilmir.

Bu vəziyyət isə əlbəttə ki, Ukraynanın əks həmlələrini zəiflədir və bu vəziyyətdən istifadə edən Rusiya müqavimətini gücləndirir. Bir qədər də Avropa ölkələrində, Qərbdə bu müharibədən yorğunluq əlamətləri özünü göstərir. Bir sıra

dövlətlər artıq Ukraynaya kifayət qədər yardım edə bilməyəcəklərini açıqlayırlar. Bu sırada Almaniyanın, Macarıstanın, Çexiyanın adını çəkmək olar. Ukraynanın əsas dəstəkçisi ABŞ-da da Ukrayna müharibəsindən yorğunluq əmələ gəlib. Amerika Konqresi Ukraynaya maliyyə yardımı ayırmaqdan imtina edib. Ukrayna isə hər ay maliyyə yardımı almasa, həm ölkənin iqtisadiyyatını idarə etmək, həm də müharibəni davam etdirmək çox çətin olacaq. Çünki Ukraynanı xeyli dərəcədə ayaq üstə saxlayan ABŞ-ın maliyyə və digər yardımlarıdır. Lakin belə görünür ki, ABŞ artıq bu yardımları azaltmağa çalışır. Gələn il Amerikada prezident seçkisi keçiriləcək. Əgər seçkilərdə hazırkı prezident Co Bayden məğlub olarsa, sabiq prezident Donald Tramp və ya Respublikaçı namizəd qələbə çalarsa, Ukraynaya ABŞ-ın dəstəyi bir qədər də azalacaq. Çünki Respubli-

kaçılar ümumiyyətlə, Ukraynaya yardımın dayandırılmasının tərəfdarıdır. Elə bu səbəbdən Ukraynanın özündə artıq fikir ixtilafı yaranıb ki, müharibə davam etsin, yoxsa indiki şərtlər altında müharibəni davam etdirmək çətin olacaqdır? Prezident Zelenski, baş qərargahın rəisi Zalujni, Kiyevin meri Kličko müxtəlif fikirlər bildirirlər. Prezident Zelenski özü də yardım olmayacağı halda müharibəni davam etdirməyin çətin olacağı barədə mesajlar verir".

Politoloq qeyd etdi ki, əgər müharibə dayansa və Ukrayna masada oturmağa məcbur qalsa, bu, Ukrayna dövlətinin məğlubiyyətinə yol açar. Rusiya da bundan öz məqsədləri üçün istifadə edib işğalı rəsmiləşdirməyə çalışacaq: "Düzdür, bu o demək deyil ki, Ukrayna bununla işğalla barışmış olacaq. Amma müharibə dayansa, artıq Ukraynanın gələcəkdə Krım və Donbasın böyük hissəsini geri qaytarması xeyli dərəcədə çətinləşəcək".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 220 (8356) 7 dekabr 2023

Vampir yarasalar ABŞ-ı zəbt edəcək

Alimlər ABŞ-ın cənubunun quduzluq daşıyan qansoran yarasalar tərəfindən zəbt edilməsini proqnozlaşdırıblar. Virciniya Politeknik İnstitutunun və ştatın universitetinin bioloqları tərəfindən aparılan araşdırma həmçinin vampir yarasalar da adlandırılan "Desmodus rotundus" yarasalarının yaxın onilliklərdə cənuba yayıla biləcəyini göstərir. Bu heyvanlar Mərkəzi və Cənubi Amerikada böyük sürülərlə yaşayırlar.

"Biz aşkar etdik ki, vampirlərin yayılma diapazonu iqlim dəyişikliyi səbəbindən tədricən şimala doğru dəyişib. Bu, həm də Latin Amerikasında quduzluq hallarının sayının artmasına uyğundur", - deyər tədqiqatçı Peyc Van de Vürst bildirib.

Vürstün araşdırmaları göstərir ki, tarixən adi vampirlər həmişə temperaturun dəyişməsi ilə daha rahat, mülayim şərait axtarıb köç etmişlər. Yaxın zamanda ABŞ-ın cənubunda mehz belə şərait yaranaçaq. Vürst qeyd edib ki, adi vampirlərin meydana çıxması özlüyündə təhlükə deyil, lakin onların daşdığı quduzluq fermerlər üçün ciddi problemə çevrilə bilər. Yarasaların insanlar üçün təhlükəli olmadığı hesab olunur, lakin alimlər hücum ehtimalını istisna etmirlər. Tədqiqat zamanı Vürst və onun həmkarları 1901-2019-cu illər arasında ümumi vampirlərin yayışı yerlərindəki dəyişikliklərlə bağlı məlumatlardan istifadə ediblər.

Şri-Lankada fillər onlarla insanın ölümünə səbəb oldu

2023-cü ilin ilk 11 ayı ərzində Şri-Lankada fillər 169 nəfərin ölümünə səbəb olub, bu da son illərdə rekord göstəricidir. Bu barədə ölkənin Vəhşi Təbiətin Qorunması üzrə Departamenti məlumat verib. Müvafiq şöbənin araşdırmasına görə, bu il 449 fil

ölüb ki, bu da bütün zamanların ən yüksək göstəricisidir. Heyvanların əsasən elektrik cərəyanı, odlu silah, eləcə də filləri öldürmək üçün xüsusi olaraq kустar üsulla hazırlanmış "Hakka Patas" bombaları, həmçinin zəhərlənmə və qəzalar nəti-

cəsində öldükələri qeyd edilir. İyunun ortalarında dərc edilən araşdırmanın nəticələrinə görə, insanlar fillərin yaşayış sahəsinin təxminən 70%-ni zəbt ediblər. Əhali arasında ən çox ölüm halı ölkənin cənub-şərq bölgəsində müşahidə olunur.

Kim Cən In qadınların qurultayında ağladı

Şimali Koreya lideri Kim Cən In Ümumrespublika Analar Qurultayında ağlayıb. Kadrlar sosial şəbəkələrdə sürətlə yayılıb. Məlumatla görə, o, ölkə qadınlarına müraciət edərək demografik problemin həllinə köməklik göstərməyə və çoxlu uşaq dünyaya gətirməyə çağırıb. Bundan sonra isə göz yaşlarını saxlaya bilməyib.

Qeyd edək ki, tədbir zamanı KXDR lideri ümumilikdə koreyalı qadınlara uşaqların gələcəkdə "inqilab məşəlini əllərində möhkəm daşıya bilməsi" və həmçinin, son vaxtlar artan qeyri-sosialist hadisələrin aradan qaldırılması üçün düzgün tərbiyə verməyi tapşırıb.

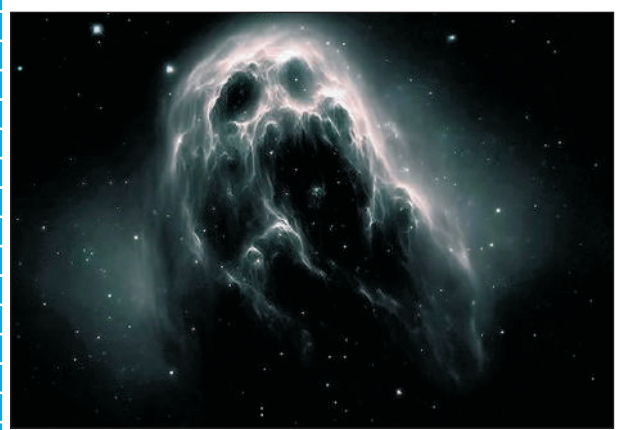
Azərbaycanda 60 yaşlı qadın ilk dəfə ana oldu

Lənkəran Regional Perinatal Mərkəzdə 60 yaşlı qadın uşaq dünyaya gətirib. Bu barədə Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanası məlumat yayıb. Bildirilib ki, Lənkəran rayon Bürcəli kənd sakini 1963-cü il təvəllüdlü Ayaxanum İltifat qızı Səfərova hamiləliyin 37-ci həftəsində, dekabrın 5-də qeysəriyyə yolu ilə çəkisi 3100 qram, boyu 49 santimetr olan qız uşağı dünyaya gətirib. Əməliyyatdan sonrakı dövr fəsadsız keçib. Ana və körpənin vəziyyəti qənaətbəxşdir. Qeyd edək ki, bu, ananın birinci hamiləliyidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Saat icad edilməmişdən əvvəl müəyyən bir vaxt ərzində yanmaya hazırlanmış şam saatları var idi. Zəng qurmaq lazım olduğu zaman şama iki tərəfdən mıx keçirilir, şam o səviyyəyə qədər yanır və mıxlar bir-birinə dəyərək səs çıxarırdı.
- * Əgər ədvalı bir şey yedikdən sonra bir çay qaşığı şəkər yesəniz, o sizin hərəkətinizi azaldacaq.
- * Dalgıcların üzərindəki su qırmızı və sarı işığı filtrləyərək hər şeyin mavi fonda olmasını təmin edir. Süni bir işıq qaynağıyla d almaq isə su altının gerçək rənglərini görmənizi təmin edə bilər.
- * Bütün qütb ayları solaxaq olur.
- * Fillər bellərindəki dəri qırıqlıqlarını ağcaqanadları öldürmək üçün istifadə edirlər.
- * Bir qaba çoxlu fıstıq yığsanız, bir müddət sonra özünü partlayacaqdır.
- * Paraqvayda hər iki tərəfdə qeydə alınaraq qan bağışlamaq üçün duel etməkləri sərbəstdir.
- * Rusiyanın gəlirinin 10%-i vodka satışlarının payına düşür.
- * Çində uşaqlar anadan olduğu andan 1 yaşında sayılırlar.
- * Anıların başlarında 3 kiçik, ön tərəfdə isə 2 böyük göz olmaqla, 5 gözləri var.
- * Zürafə dili ilə qulağını təmizləyə bilər.
- * Kenquru sürüsü ingiliscə "mob" yəni "şəbəkə" adlandırılır.
- * İnsanın burnu və qulaqları ömrü boyu böyüdüyü halda, gözləri heç vaxt böyüməz.
- * Bir ilbiz 1 millik yolu 115 günə gedə bilər.
- * Bir Amerikan dolları bankotunun ortalama ömrü 18 aydır.
- * Tək yumurta əkizi olan iki qadın, tək yumurta əkizi olan iki kişi ilə evlənsə onların uşaqları genetik olaraq qardaş olur.
- * Çilidəki Atacama çölünə bu günə qədər yağış yağmayıb.
- * Dünyanın ən uzun ağacı olan "Hyperion"nun yeri bir neçə elm adamından başqa heç kimsə tərəfindən bilinmir.
- * Timsahlar dillərini bayıra çıxara bilmirlər.
- * Bir qurtum dəniz suyunda milyonlarla bakteriya, yüz minlərlə bitki mənşəli plankton və on minlərlə heyvan planktonları mövcuddur.
- * Pişiklər şirin şeylərin dadını bilmirlər.

Kosmosda süzən "bədheybət" alimləri təəccübləndirdi

"Ceyms Uebb" kosmik teleskopu kosmosun dərinliklərində "əsl bədheybət görünüşlü" qalaktika kəşf edib. Burada hər il yüzlərlə ulduzun doğulduğu müəyyən edilib. Bildirilir ki, bu barədə Ostindəki Texas Universitetinin (ABŞ) astronomları bildirişlər. Onların sözlərinə görə, teleskop məlumatlarında qorxunc qırmızı ləkə müşahidə edilib və bu, "Az-TECC71" qalaktikası kimi qeydə alınıb. Onun "Böyük partlayış"dan təxminən 900 milyon il sonra meydana gəldiyi ehtimal edilir. Alimlər bildirişlər ki, qalaktika iki gözü və böyük ağzi olan kabusabədheybətə bənzəyir: "O, sanki hayqıraraq kosmosun dərinliklərinə pərvaz edir". Yeni kəşf kainat haqqında anlayışda inqilab edə bilər, çünki əvvəllər belə böyük ulduz "məntəqə"lərinin çox nadir olduğu düşünülürdü. Lakin bu qalaktika belə obyektlərin kainatda 3-10 dəfə daha çox ola biləcəyini göstərir. "Bu obyekt əsl bədheybətdir. Kiçik bir damcı kimi görünərsə də, əslində, hər il yüzlərlə yeni ulduz əmələ gətirir", - deyər Texas Universitetindən vurğulanıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 3249
Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500